

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A vagyonrendezési eljárás jogalkotói és jogalkalmazói szemszögből

Szerző:

dr. Pesti Zsuzsanna

Kézirat lezárva:

Budapest, 2021. március 30.

A vagyonrendezési eljárás jogalkotói és jogalkalmazói szemszögből

I. Előszó

A tavalyi év folyamán és jelenleg is jelentősen emelkedik a bíróságon folyamatban lévő vagyonrendezési ügyek száma. A jogalkalmazók számára - így számomra is - nem kis kihívást jelent a bonyolult vagyonrendezési ügyek elintézése.

Vajon miből ered, hogy ilyen nehezen birkózunk meg ezekkel az ügyekkel? Milyen kodifikációs kísérleti megoldások történtek ezen a jogterületen. Ezek milyen eredményre vezettek? A következőkben dolgozatomban szeretném ezt bemutatni.

Érdeemes megvizsgálni, hogy milyen esetben folytat le vagyonrendezési eljárást a bíróság, valamint az milyen lépésekben zajlik.

A gyakorlatban a cég jogutód nélküli törlése a cégjegyzékből történő törlésének eseteit jelenti, amely lehet következménye a törvényességi felügyeleti eljárásnak, de jogutód nélküli megszüntetést eredményez a felszámolás és a végelszámolási eljárás lefolytatása is. A vagyonrendezési kérelem előzményi esetek bármelyike után benyújtható lesz.

II. A vagyonrendezési eljárások szabályozásának története, háttere

1. Nemzetközi kitekintés

A hazai első kereskedelmi törvény az 1875. évi XXXVII. tc. (a továbbiakban: Kt.) a német törvénykönyvet vette alapul.

Az 1875. évi Kt. és az 1930. évi V. tc. a korlátolt felelősségű társaságoknál és a csendes

társaságoknál is a német társasági jog hatását mutatta.

A magyar társasági jog német típusú társasági jogként alakult ki a 19. században és fejlődött 1945-ig. A rendszerváltozással ismét a társadalmi-gazdasági élet középpontjába jutott a magyar társasági jog az 1988-as Gt.-vel visszakerült a német társasági jogi csoportba - amely dogmatikai vonulatot az 1997-es Gt. is megerősítette.¹ Néhány gondolat erejéig tekintsük át a német szabályozást.

A német társasági jog erősebben kötődik a polgári jog személyi, illetve szerződéses részéhez, mint az értékpapírhoz.² Legfontos szellemi terméke 1892. óta a korlátolt felelősségű társaság.

A német társasági jog felépítése a következő:

a) A polgári jogi társaság és az egyesület a Bürgerliches Gesetzbuchban kerül szabályozásra. A német pjt.-nek Gesamthand, azaz közös vagyonnal rendelkező változatai, különösen, ha a társaság közös név alatt tevékenykedik, közel kerültek a jogképességhez, bár természetesen nem jogi személyek. Az egyesületnek van nem bejegyzett, azaz nem jogi személy változat is, illetve a német jog ismer gazdasági célú egyesületet, amely igen közel kerül a kereskedelmi társaságokhoz, elsősorban természetesen a korlátolt felelősségű társaságokhoz is.

A közkereseti, a betéti és a csendes társaság, az a német jogban a jogi személyiség nélküli kereskedelmi társaságokat az 1897. évi Handelsgesetzbuch-ban szabályozták. A német jog tehát a kereskedelmi társaságokat szétbontja, a tőketársaságokat - egyenként - külön törvényben szabályozza. A német irodalom a tőketársaságokat úgy határolja körül, hogy törvényben meghatározott saját tőkével (Eigenkapital) kell rendelkezniük, szervezetileg testületi felépítésűek és jogi személyek, emellett vállalati jellegűknél fogva bizonyos nagyság felett munkavállalói participáció (Mitbestimmung) alá esnek. Az egyes tőketársaságok külön törvényben szabályozottak: az eredeti, XIX. századbeli részvénytársasági törvényt 1965-be váltotta fel új jogszabály (egyébként épp a munkavállalók társaságirányításában való részvétele, az ún. Mitbestimmung általánosítására törekvés kapcsán); az 1982-es GmbH, azaz kft.-törvény, továbbá a részvénytársasági törvényben szabályozott betéti részvénytársaság, illetve a kft.-törvényben szabályozott korlátolt felelősségű társaság beltaggal rendelkező betéti társaság (GmbH & Co KG)

¹ Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában 237.

² Sárközy Szabolcs: A német és az osztrák társasági jog átalakulása, különös tekintettel a Kft. szabályozására: Pro Publico Bono Magyar Közigazgatás 2013/3. 750.

A szövetkezet a német jogban nem kereskedelmi társaság, mint a magyar 1875-ös kereskedelmi törvénykönyvben, hanem sui generis forma, amely egyes formáiban a tőketársasághoz, más formáiban az egyesületekhez áll közelebb. A szövetkezet külön törvényben szabályozott jogi személy.

A kft. törvény rendelkezett a társaság megszűnéséről.

A XX. század végén a társasági formák versenyében átalakult a német társasági jog az angol limited company-val való konkurencia harcban.

A dereguláció és a hitelezővédelem egymással ütköző szempontjait próbálta feloldani a kft.-reformról szóló 2008-as törvény, a korlátolt felelősségű társaság modernizálásától és egyben a visszaélések leküzdéséről is rendelkezve.

Anglia bekerült az Európai Unióba és ezáltal az angol-amerikai társasági jogi intézmények nagyobb figyelmet kaptak a jogirodalomban.

Az angol társasági törvény a 2000 módosításra az ötnél kevesebb részvényessel rendelkező zárt részvénytársaságnál egyszerűsítést vezetett be. Bevezették a limited liability partnershipet, amely a kisvállalkozásokra még inkább előnyös társulási változatot hozott létre.

2004-ben lényegében a közhasznú társaságot intézményesítették a community interest company bevezetésével; tovább könnyítették az alapítási feltételeket.

Ez szükségessé tette a német kft. szabályozás korszerűsítését. Ezt a modernizációt az Európai Bizottság jogharmonizációjával kapcsolatos 2003-as, ún. cselekvési terve is siettetette, amelyben hosszú távon feladatként szerepelt az európai privát társaságokról szóló rendelet létrehozása egy szupranacionális kft. szabályozás megalkotása.³

A kötelező tőkeminimumot viszonylag magasan tartották és ennek ellentétele a társasági mögöttes felelősség hiánya.

Ha egy korlátolt felelősségű társaság nem rendelkezik a törvényes minimumtörzstőkével, cégnevében fel kell tüntetnie, hogy „vállalkozói társaság korlátolt felelősséggel”. Egy ilyen társaság

³ Sárközy Im. 82. o. A 2008-as Kft. törvény módosításával a német jog egyszerre próbált deregulálni és a hitelezői védelmet erősíteni.

apporttal nem csak készpénzzel alapítható.

Az apportálás lehetőségét növelték. A társasági szerződés közjegyzői okiratba foglalási kötelezettsége megmaradt.

Angol mintára kiegészítették a kft. törvényt egy társasági mintaszerződéssel, amelynek alkalmazása egy olcsóbb bejegyzési eljárást biztosít.

Az osztrák társasági vállalkozói reformot megelőzően a német mintát követte az osztrák jog is.

Az osztrák kereskedelmi törvény 2005-ben alakult vállalati törvénné.

A 2007. január 1-jén hatályba lépett módosítás a cégjogot újra szabályozta. A központi szereplő a vállalkozó lett.

Az osztrák kft. a szabályozás szervezetszerűbb, mint a német.

Az osztrák Kft. jog alapvető újdonsága 1980-tól a konszernjog definitív beépítése, mely lényegében a részvénytársasági konszernjog mintájára beszél vállalatcsoportosulásokról.

Cégjogi egyszerűsítéseket is tartalmaz ez a szabályozás.⁴

2.1. A szabályozás magyarországi története

2.2. A 2019. szeptember 30-ig hatályos szabályozás bemutatása

1990. január 1-jén lépett hatályba az 1989. évi 23. tvr. (Ctvr.) 23. § - 24. §-ai iktatták be azokat a rendelkezéseket, amelyek lehetőséget biztosítottak a székhelyükön fel nem lelhető cégek hivatalbóli - felszámolás és végelszámolási eljárás lefolytatása nélküli törlésre. Az 1995. július 30-i módosítás már ki is mondta a fenti eljárások mellőzését.

Az 1998. június 16-tól hatályos 1997. évi CXLV. törvény (régii Ctv.) eredeti 56. - 58. §-ai is szabályozták az ismeretlen székhelyű cégek megszűnésére irányuló eljárást, hivatalbóli törlési eljárás címén és az 58. § ebben az esetben kifejezetten kimondta a felszámolási, vagy végelszámolási eljárás mellőzését.

⁴ Sárközy Im. 88. o.

Ha a cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárás útján szüntetett meg egy céget az így fennmaradó vagyon esetében a Ctvr. és a régi Ctvr. is előírta felszámolási vagy végelszámolási eljárás lefolytatását.

A 2006. évi V. törvény (Ctvr.) a felszámolás kezdeményezésén felül az ügy körülményeihez képest kényszervégelszámolás lefolytatását írta elő.

Az eljárás tartalmában és elnevezésében is megváltozott 2012. március 1-jétől a kényszervégelszámolást a kényszertörlési eljárás váltotta fel.⁵

2004. január 1-jével módosították a régi Ctvr.-t, új intézményként vezették be az 58/A. - 58/E. §-ai alatti vagyonrendezési eljárást. (A 2003. évi XLIX. törvény 30. §-a iktatta be.)

Egyidejűleg a hivatalbóli törlési eljárás bevezetése is megtörtént.

Az új önálló, nemperes eljárás, amelynek szabályait a 2004. január 1-jét követően indult eljárásokban lehet alkalmazni.

Az új jogintézményt az hívta létre, hogy a törölt cégek után rendezetlen vagyoni viszonyok maradtak hátha olyan ingatlanok, személygépkocsik, amelyek közhiteles nyilvántartásban szerepeltek.

A vagyonrendezési eljárás a hivatalbóli törlési eljáráshoz kapcsolódott, amennyiben ezen eljárás után fennmaradt vagyon. Természetesen vagyonrendezési eljárás lefolytatható volt felszámolási vagy végelszámolási eljárás lezárása után előkerült vagyontárgyakra.

2005. július 7-i hatállyal módosult a régi Ctvr. a hivatalbóli törlési eljárásból, az 56. - 58/B. §-ok alatt törlési eljárás lett, amelyre változatlanul az ismeretlen székhelyű, vagy annak minősülő cégek esetében kerülhetett sor.

⁵ Bodor Mária Zsuzsanna: Vagyonrendezés Céghírnök 2019/9. 9.

Ha megállapítható volt, hogy a cég vagyonnal rendelkezett, a cégbíróság a törlési eljárást megszüntette és kezdeményezte a cég ellen a felszámolási eljárást.

Ha a törlési eljárás folyamata alatt a cég vagyonára vonatkozóan nem merül fel adat; a cégbíróság a cég törléséről - felszámolási eljárás kezdeményezése, illetve végelszámolás elrendelése nélkül - végzéssel határozott.

Ekkor a vagyonrendezési eljárás szabályainak újra szabályozása is megtörtént az 58/C. 58/G §-ok alatt.

Az eljárás kérelemre és hivatalból indulhatott.

Hivatalból kezdeményezték az eljárást, ha a nyilvántartásban a törölt cég tulajdonosként szerepel. Kérelemre indult vagyonrendezési eljárást kezdeményezhette: a törölt cég volt hitelezője, volt tagja (részvényese), illetve akinek az eljárás lefolytatásához jogi érdeke fűződik, mivel az általa megjelölt vagyonra tulajdoni igényt támaszt.⁶

Vita bontakozott ki arra vonatkozóan, hogy a megyei bíróságok mely részlege intézze ezeket az ügyeket, a Cégbíróságok vagy a felszámolási ügyekben eljáró bírók. Végül a munkamegosztás igazodott ahhoz, hogy mely előzményi ügyből maradt fenn a vagyontárgy, abban az eljárásban ki járt el.

2006. július 1-jével lépett hatályba a bírósági cégeljárásról és végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.).

Az „ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárás” címszó alatt rendelkezik az ún. fantomizálódott cégek cégjegyzékből való kivezetéséről (89. §-90. §-ban).

Az eljárás megszüntetését és felszámolási eljárás kezdeményezését akkor írta elő, ha a cég után maradt vagyon. Ennek hiányában az említett eljárások mellőzésével törölte a céget a

⁶ Csöke Andrea: A vagyonrendezési eljárásról I. Céghírnök 2004/1. szám 13.

cégnyilvántartásból. A 2012. március 1-jétől hatályos módosítás, a cégbíróságnak ezt a kötelezettségét e helyen már nem tartalmazza. Ezzel egyidejűleg hatályba lépett a kényszertörlési eljárás szabályrendszere, amely ezen esetekre intézkedett a kényszertörlési eljárás elrendeléséről és ezen eljáráson belül, ha annak indoka fennállt, felszámolási eljárás kezdeményezéséről. Kényszertörlés alá kerültek- egyebek mellett - azok a cégek is, amelyeknek az adószámát az adóhatóság törölte, valamint változatlanul azok, akikkel szemben a cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárás eredményeként a cég megszüntetésének intézkedését hozta. (84. §)

A vagyonrendezési eljárás a Ctv.-ben a 119.-124. §-ok alatt nyert szabályozást a régi Ctv.-ben írt szabályokhoz képest lényeges eltéréssel. Az alapkonceptiója a szabályozásnak nem változott 2019. szeptember 30-ig. 2012. március 1-jétől azonban a 130. § beiktatásával lényegesen megváltozott a vagyonrendezési eljárások alkalmazásának esetköre és ez tovább bővült a 2019. október 1-jén hatályba lépő 124/D. - 124/C. §-okkal.

A régi Ctv. és az új Ctv. szabályai között a lényeges eltérés abban van, hogy kik jogosultak az eljárás kezdeményezésére. A régi Ctv. 58/C. § [korábban 58/A. § (3) bekezdése] a hitelezők, a volt tagok mellett annak tette lehetővé, mint jogilag érdekeltnek az eljárás kezdeményezését, akinek a törölt cég tulajdonában álló vagyontárgyra nézve tulajdoni igénye van. A Ctv. a jogi érdeket már abban határozta meg, hogy a kérelmezőnek a volt cég tulajdonában álló vagyontárgyra követelése áll fenn. A régi Ctv. 58/A. §-hoz fűzött indokolása szerint jogilag érdekelt lehetett például az elhunyt tag örököse. A Ctv. 119. §-ának törvényi indokolása értelmében lehetőség van elvileg tulajdoni igény érvényesítésére is.

A 2011. évi CXCVII. törvény 2012. március 1-jével módosította a Ctv.-t és a 130. § alatt új rendelkezéseket vezetett be. A módosítás indoka az volt, hogy a vagyonrendezési eljárás során igény merült fel nemcsak a tulajdoni kérdések, hanem a törölt cég javára bejegyzett, nyilvántartott jogokra vonatkozó kérdések, vitás helyzetek rendezésére is. A módosított 130. § (2) bekezdése értelmében amennyiben a Módtv. hatálybalépését megelőzően [a 2012. évi CIV. tv. 7. § r) pontja szerint 2012. március 1.] végelszámolási eljárást követően jogutód nélkül megszűnt cég közhiteles nyilvántartásba valamely vagyontárgyra vonatkozó jog [ide nem értve a tulajdonjogot] jogosultjaként van bejegyezve, vagy valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében

tény van feljegyezve, ezek törlésére [...] a vagyontárgy tulajdonosának kérelmére [...] kerülhet sor. A módosító törvényhez fűzött indokolás szerint „A törvény általánosabb jelleggel, tehát nemcsak ingatlan, hanem minden vagyontárgy esetében, valamint a jelzálogjog mellett egyéb más, közhiteles nyilvántartásban fennmaradt jog vagy tény esetében is rendezi azt a helyzetet, hogy a jogosult cég már megszűnt. A törvény nem vonatkozik a megszűnt cégeket megillető tulajdonjogra, mert ilyen esetben vagyonrendezési eljárás folytatható le. A fenti rendelkezésekhez hasonló rendelkezést iktatott be a törvény a Csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) szabályai közé arra az esetre, ha a cég nem végelszámolással, hanem felszámolással szűnt meg. Ez az új rendelkezés a Cstv. 83/A. § illetve 83/C. §-ai. Az indokolás előírja a felszámoló számára, hogy a megszűnt gazdálkodó szervezetre vonatkozó bejegyzések törlése érdekében járjon el. A szabályozás hatályba lépése előtt előállt ilyen helyzetekre a Cstv. 83/C. §-a szerinti átmeneti rendelkezések vonatoztak.

A megszűnt cég javára bejegyzett jogok és tények esetében a Ctv. 130. §-a, a 2012. március 1-jét megelőzően végelszámolás után megszűnt cégek ügyeiben alkalmazható.

Olyan, más tulajdonában álló vagyontárgyról van szó, amelyre a jogutód nélkül megszűnt cég jogosultként van bejegyezve, vagy valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve.

A bejegyzett jog, amelyre az eljárás lefolytatását kérik, nem lehet a megszűnt cég tulajdonjoga.

A bejegyzett jog vagy tény közhiteles nyilvántartásban szerepel.

Az eljárás a vagyontárgy tulajdonosának kérelmére indulhat, hivatalból nem.

Az eljárást a cégbíróság folytatja le, a nemperes eljárás és a Pp. szabályainak megfelelő alkalmazásával, vagyis nem a vagyonrendezésre irányadó szabályok szerint.

Az eljárás annak tisztázása, hogy a törölt cég javára bejegyzett valamely jog vagy tény más javára nem lett-e átengedve, annak törlése nem jár-e más számára jogsérelemmel, illetve nem fűződik-e érdek annak fenntartásához.

Megalapozott kérelem esetén a cégbíróság végzése alapján kérelmezhető a bejegyzés törlése.

A 130. § kétségtelenül hézagpótló szabály lett, de a más tulajdonában álló vagyontárgyakra, a megszűnt cég javára bejegyzett jogok, tények rendezésére nem adott teljes körű megoldást. Egy bizonyos helyzetet szabályozott ugyan időben és megszűnési módban korlátozva, de rendezetlenül

maradt a 2012. március 1. után végelszámolással, vagy a kényszertörléssel megszűnt cégek javára bejegyzett jogok és tények nyilvántartásból kivezetésének a kérdése.

Ezen finomított az ugyancsak 2012. március 1-jén életbelépett Cstv. módosítás. Az újonnan beiktatott 83/A. § (2) bekezdése, hasonlóan a Ctv. 130. §-ához, kimondta, hogy a 2012. március 1-jét megelőzően - felszámolási eljárást követően - jogutód nélkül megszűnt gazdálkodó szervezet közhiteles nyilvántartásban valamely vagyontárgyra vonatkozó jog (ide nem értve a tulajdonjogot) jogosultjaként van bejegyezve, vagy valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, ezek törlésére - a vagyontárgy tulajdonosának kérelmére kerülhet sor.

A szabályozás tehát azonos volt mindkét esetben, mégis azzal a különbséggel, hogy a 2012. március 1. után befejezett felszámolási eljárások után is fennmaradt a megszűnt cég javára bejegyzett jogok és tények törlésének lehetősége a Cstv. ugyanekkor beiktatott 83/C. §-a révén, az eljárás lefolytatása pedig a felszámolási eljárást lefolytató törvényszék feladata lett.

2.3. Az eljárás személyi hatálya

A vagyonrendezés hatályos szabályait a bírósági cégeljárásról és végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (továbbiakban Ctv.) a korábbi szabályozáshoz képest túlnyomó részben hasonlóan tartalmazza a. IX. Fejezetében.

A cég fogalmát a Ctv. 2. § (1) bekezdése határozza meg akkor, amikor kimondja, hogy a cég, ha törvény eltérően nem rendelkezik, az a jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel, üzletszerű gazdasági tevékenység folytatása céljából jön létre.

E jogalany a cégnyilvántartásban akkor szerepelhet, ha bejegyzését jogszabály kötelezővé, vagy lehetővé teszi.

E rendelkezésből az következik, hogy a törvény személyi hatálya a cégjegyzékbe bejegyzett jogalanyokra terjed ki.

Az anyagi jogszabályok szerint jogi személyek a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról

szóló törvény alapján létrejött pénztárak, továbbá önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak a Ctv. rendelkezései szerint nem minősülnek cégnek, így függetlenül attól, hogy végelszámolásukat a Ctv. szabályait kell alkalmazni, a Ctv. szerinti vagyonrendezési eljárás vonatkozásukban nem alkalmazható.

Nem terjed ki a vagyonrendezési eljárás személyi hatálya a magyar cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaság Európai Unión kívüli országban bejegyzett, majd törölt tagjára, annak üzletrésze vonatkozásában.

A Ctv. 124. §-ának (1) bekezdése azonban azt is rögzíti, hogy ha a korlátolt felelősségű társaságban fennálló üzletrész olyan jogutód nélkül megszűnt tag tulajdonát képezte, amelynek székhelye a megszűnéskor nem Magyarországon volt és a megszűntetésre irányuló eljárást nem Magyarországon folytatták le, vagyonrendezési eljárás lefolytatására nem kerül sor. Utóbbi szabály összhangban van a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény 89. § e) pontjával, melynek értelmében magyar bíróság joghatósága kizárt külföldi székhelyű jogi személy vagy jogi személyiség nélküli jogalany megszűnésével kapcsolatos eljárásban. A vagyonrendezési eljárás pedig összefügg a külföldi bíróság által lefolytatott végelszámolással, felszámolással vagy egyéb megszűntetési eljárásokkal.

A (2) bekezdés szerint, ha az érintett korlátolt felelősségű társaság a megszűnt tag üzletrészeire vonatkozó adatokról a Céglözlönyben közleményt köteles közzétenni azzal, hogy akinek az üzletrészre vonatkozóan igénye van, azt három hónapon belül jelentse be. Ha ilyen bejelentésre nem kerül sor, a megszűnt tag üzletrészt haladéktalanul be kell vonni. Amennyiben az igényt három hónapon túl jelentették be, a társaságtól csak a bevont üzletrész értékét lehet igényelni, a közzétételtől számított egyéves jogvesztő határidőn belül.

A vagyonrendezési eljárást nem lehet lefolytatni helyi önkormányzat vagyontárgyára, gazdálkodó szervezet után megmaradt vagyona vonatkozóan, amelyik nem a cégnyilvántartásban volt nyilvántartva.

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvénybe (a továbbiakban: Civil Törvénybe) beillesztett a jogalkotó egy rendelkezést, mely beiktatta a vagyonrendezési eljárás szabályait e törvénybe.

A 10/B. § (1) bekezdése alapján az e §-ban foglalt eltérésekkel a Ctv. szerinti vagyonrendezési eljárást kell lefolytatni, ha a civil szervezet törlését követően olyan vagyontárgy kerül elő, amelynek a törölt civil szervezet volt a tulajdonosa.

Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban Ütv.) 97. § (4) bekezdése értelmében az ügyvédi iroda jogutód nélküli megszűnése esetén a tartozások kiegyenlítése után fennmaradó vagyon az alapító okirat eltérő rendelkezése vagy megegyezése hiányában vagyoni hozzájárulások arányában az ügyvédi iroda tagjait illeti meg, de az Ütv. nem rendelkezik egyértelműen arról, hogy a jogutód nélkül történő megszüntetést követően előkerült vagyontárgyat ki és milyen eljárás keretében adja át.

Problémaként vetődött fel, hogy ügyvédi iroda törlését követően előkerült vagyonára vezethető-e vagyonrendezési eljárás?

Az Ütv. 76. § (6) bekezdése szabályozta az ügyvédi iroda jogutód nélküli megszűnése esetére az iroda vagyonának sorsát, melyről úgy rendelkezett, hogy a tartozások kiegyenlítése után a fennmaradó vagyont az alapító okirat eltérő rendelkezése vagy megegyezés hiányában a tagok között vagyoni hozzájárulásuk arányában kell felosztani, így erre vonatkozóan nem alkalmazhatóak a vagyonrendezési eljárás szabályai.

A hatályos Ctv. rendelkezik a kénysztörletési eljárásokról a Ctv. 116. § - 118. §-aiban. A vagyonrendezési eljárások többsége a kénysztörletési eljárás során rendezetlenül maradt tulajdoni helyzetű vagyontárgyak tulajdoni helyzetének rendezésére irányul.

A Cstv. is leír olyan eseteket amikor a bíróság a vagyonrendezési eljárás szabályai szerint köteles eljárni.

A Cstv. 58. §-ának (2) bekezdése rögzíti, hogy ha a függő követelés a felszámolási zárómérleg elkészítéséig nem, vagy csak részben válik esedékessé az elkülönített összeget, illetve annak fel nem használt - a függő követelés jogosultját a 49/D. § és 57. § szerint megillető - részét bírósági

letétbe kell helyezni, a letét felhasználására pedig ugyancsak a vagyonrendezési eljárás szabályai megfelelő alkalmazásával megy végbe oly módon, hogy az eljárást legkésőbb a felszámolási eljárás jogerős befejezését követő 3. év utolsó napjáig kezdeményezheti a függő követelés jogosultja, azt követően pedig bármelyik hitelező, akinek a követelése a felszámolási eljárásban, a 33/A. § és a 63. § szerinti eljárásokban nem került kielégítésre.

A Legfelsőbb Bíróság Gfv.XI.30.142/2007/5. számú határozatában kimondta, hogy analógia útján a Cstv. szabályai a vagyonrendezési eljárásban mögöttesen sem alkalmazhatók.

A Ctv. 119.§ (1) bekezdés rendezi az **eljárás megindításának feltételeit**.

Az eljárás kérelemre és hivatalból indulhat meg, ha megszüntetési eljárás lefolytatása után olyan vagyontárgy kerül elő, amelynek a törölt cég volt a tulajdonosa. A vagyontárgy fogalom a szűkebb a vagyon fogalmához képest.

A vagyontárgy fogalmának jogszabályi meghatározását a bírói gyakorlat pontosította és következetesen azt a szabályt alkalmazza, hogy a vagyonrendezési eljárásba csak az a vagyontárgy vonható be, amelyen a törölt cég tulajdonjoga áll fenn.

A Kúria 2244/2010. számú gazdasági elvi határozata értelmében a vagyonrendezési eljárás kizárólag olyan vagyontárgyra folytatható le, amely a cég jogutód nélküli megszűnését, illetve törlését követően kerül elő és amelyre vonatkozóan a törölt cég tulajdonjogát igazolták. Az elvi határozat rámutatott arra, hogy a vagyonrendezési eljárásban nem kerülhet sor a törölt cég tulajdonjogi igényének elbírálására.

A Debreceni Ítéltábla Vpkf.30.369/2005/2. számú határozata alapján a vagyonrendezési eljárás tulajdoni igények érvényesítésére nem használható fel. A vagyonrendezési eljárásban tulajdoni jogvita nem bírálható el.⁷

A vagyonrendezési eljárás **szabályozási célja** az, hogy a problematikus, esetleg a közhiteles

⁷BH 2015.105.

nyilvántartásban már félrevezető módon szereplő vagyontárgyak tulajdoni helyzetét korrigálja a bíróság segítségével, a szabályozás nem irányul a cég cégjegyzékből történő törlést követően fellelt vagyon teljes körű rendezésére.

Nem rendelhető el a vagyonrendezési eljárás a törölt cég bérleti jogával kapcsolatban, illetve akkor sem, ha a törölt cég javára az ingatlan nyilvántartásban jelzálogjogot jegyeztek be. (Több eseti döntés rámutatott erre.)

Nem képezheti a vagyonrendezési eljárásban való döntés tárgyát az sem, hogy a fellelt ingatlanon fennálló zálogjog, perfeljegyzés, elidegenítési, terhelési tilalom vonatkozásában a bíróság határozatot hozott. A vagyonrendezési eljárásban a bíróság az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogokat, tényeket nem törölheti.

A Debreceni Ítéltábla előtt folyamatban volt Tpkf.III.30.176/2018/2. számú ügyben a kérelmező a 2005. december 22-én megkötött ingatlan adásvételi szerződéssel az adóstól, mint eladótól - tulajdonjog-fenntartással - megvett 11,75 m² alapterületű gépkocsi tárolót a társasházi alapító okirattal hozzátartozó 17/10000 tulajdoni hányaddal, a vételár kiegyenlítése megtörtént, a bejegyzési nyilatkozat adós felszámolása miatt elmaradt. Az adós felszámolással megszűnt. Ezt követően 2017. november 27-én előterjesztett beadványában kérte, hogy a Cstv. 83/C. § (1) bekezdése szerinti nemperes eljárás lefolytatását követően a bíróság állapítsa meg, hogy az adós vagyonfelosztási javaslatában nem volt rendelkezés a garázs tulajdonjoga más javára történő átengedéséről, az ingatlan 1/1 tulajdoni hányada - az alapító okirat szerint hozzátartozó 17/10000 tulajdoni hányaddal a kérelmezőt illeti meg. Kérte, hogy a bíróság egyidejűleg az adós tulajdonjogának törléséről határozzon.

A fellebbezés nyomán eljáró ítéltábla rámutatott arra, hogy a kérelem tárgya a megszűnt gazdálkodó szervezetet megillető tulajdonjog, ebben az esetben a Cstv. 83/C. § (1) bekezdése szerinti nemperes eljárásnak nincs helye, ugyanis a vagyonrendezési eljárás rendeltetése az, hogy a gazdátlanul maradt vagyon jogi sorsát alapvetően a fellelt vagyon értékesítésével, illetve kivételesen a kérelmező tulajdonába adásával rendezze.

Erre tekintettel az eljárást - a Cstv. 83/C. § (2) bekezdése szerint - az rPp. 130. § (1) bekezdés b) pontja és az rPp. 157. § a) pontja alapján, mivel az nem tény törlésére irányul meg kellett volna szüntetni.⁸

Az eljárás tárgyát képező vagyontárgy tulajdoni helyzetének rendezésére irányul. Nem indítható más jogra pld. haszonélvezetre.⁹

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a megszűnt jogi személy vagyona - a hitelezők kielégítése után - a volt tagokat illeti, a cég törlésekor fennálló vagyon a tagok vagyona lesz.

Ennek értelmében a Szegedi Ítéltábla Vpkf. I. 30.027/2008. számú eseti döntésében tükröződő bírói gyakorlat alapján a Ctv. szerinti vagyonrendezési eljárás a megszűnt cég vagyonához tartozó pénzkövetelésre is lefolytatható.

Nem a vagyonrendezési eljárásra tartozik a cégjegyzékből törölt gazdálkodó szervezet tulajdonviszonyai vonatkozásában a hibás tulajdoni helyzet rendezése sem.

Az eljárás megindításának az előfeltétele ugyanis, hogy a törölt cég a törléskor rendelkezzen a vagyontárgy tulajdonjogával, így önmagában, ha a kérelem arra irányul, hogy egy ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés alapján a bíróság rendelje el a törölt cég tulajdonjogának bejegyzését az ingatlannyilvántartásba az vagyonrendezés alapját nem képezheti.

Vagyonrendezési eljárást csak akkor lehet lefolytatni, ha a kérdéses vagyontárgy tulajdonosaként a megszűnt cég szerepel az ingatlan-nyilvántartásban.¹⁰

A Kúria Gfv.VII.30.156/2015 számú ügyben hozott határozatában megállapította, hogy a vagyonrendezési eljárás megindítása iránti kérelem tárgyát képező ingatlanok vonatkozásában a felszámolási eljárás lefolytatása után a cégnyilvántartásból jogutód nélkül törölt kérelmezett társaság, az elsőfokú határozat meghozatalának időpontjában, az ingatlan-nyilvántartásban tulajdonosként már nem volt bejegyezve. Ezért a vagyonrendezés tárgyává tett ingatlanok

⁸ BDT.2019.9.

⁹ BDT 2009.230.

¹⁰ BH.2016.66t, Kúria Gfv.VII.30.156/2015. számú jogesete

vonatkozásában és kérelmezett vagyona kapcsán vagyonrendezési eljárás lefolytatásának nincs helye.

A vagyonrendezési eljárás olyan vagyontárgyra rendelhető el, amely a cég törlését követően került elő. Nem rendelhető el olyan kamatkövetelésre, amelyről a bíróság az adós gazdálkodó szervezet elleni felszámolási eljárást befejező végzésben határozott. ¹¹

„Kúria Gfv.X.30.346/2011/4. számú határozatában kiemeli, hogy a vagyonrendezési eljárás célja a ténylegesen fellelhető, valamint a közhiteles nyilvántartásokban a törölt cég tulajdonában lévő vagyontárgyak tulajdoni helyzetének rendezése. A törölt céget jogosító - a hitelezők, vagy a hitelezők teljes kiegyenlítése után a tulajdonosok számára a törlést megelőzően át nem ruházott követelések megszűnnek, a törléssel egyidejűleg. Ezt támasztja alá a Cstv. 83/A § (2) bekezdése 83/C § (1) és (5) bekezdése.”

A Cstv.-t módosító 2011. évi CXCVII. törvény 67. § (1) bekezdésével módosította a Cstv. 83/A. § (2) bekezdését új jogintézményként megteremtette a tény törlésére irányuló eljárást. Ennek alapján amennyiben a Mód tv. hatályba lépését megelőzően - felszámolási eljárást követően - jogutód nélkül megszűnt gazdálkodó szervezet közhiteles nyilvántartásba valamely vagyontárgyra vonatkozó jog (ide nem értve a tulajdonjogot) jogosultjaként van bejegyezve, vagy valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, ezek törlésére - az adott nyilvántartásra vonatkozó szabályoktól eltérően a vagyontárgy tulajdonosa kérelmére a tény törlésére irányuló nemperes eljárásban a jogutód nélkül megszűnt gazdálkodó szervezet felszámolási eljárását lefolytató törvényszék végzést hoz arról, hogy a jogutód nélküli megszűnéssel összefüggő jóváhagyott vagyonfelosztási javaslatban nem volt rendelkezés a jog vagy tény más javára történő átengedéséről.

Ebben az esetben az adott nyilvántartásra vonatkozó jogszabály által megkövetelt törlési engedélyre nincs szükség.

Ebből kiindulva a törölt céget illető tulajdonjog esetében a vagyonrendezési eljárás folytatható le,

¹¹ BDT.2015.3385. Debreceni Ítéltábla Vpkf.III.30.122/2015/2.számú jogesete

minden más jogosultság esetén azonban egyszerű törlés történik, mert a jog - amennyiben annak jogosultja továbbra is a törölt gazdálkodó szervezet - nem létezik.

Ezzel ellentétes álláspont is ismeretes mely tagadja a követelés megszűnését. A BH.2006.121. jogesetében a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy „A kölcsönszerződésből eredő követelést az adós gazdálkodó szervezet felszámolása nem szünteti meg, ezért annak a jogosult részére való engedményezése nem irányul lehetetlen szolgáltatásra.”

Tilalmat vezet be a jogalkotó a Ctv. 119. § (1) bekezdésében a végrehajtási eljárás vonatkozásában amikor kimondja, hogy ha a törölt cég ellen végrehajtási eljárás van folyamatban, az alatt nem kezdeményezhető vagyonrendezési eljárás a lefoglalt vagyontárgy vonatkozásában.

Az eljárásokban problémát jelent a végrehajtási eljárások után fennmaradt vagyon.

Végrehajtási eljárás alatt nem kezdeményezhető vagyonrendezési eljárás a lefoglalt vagyontárgy tekintetében. A felszámolási eljárással törölt cégeknél a felszámolási eljárás megindulásának közzétételekor a végrehajtási eljárásokat haladéktalanul meg kell szüntetni a Cstv. 38. § (1) bekezdésének rendelkezései szerint.

A cégeljárásban a kénysztörölésnél a Ctv. 118. §-a nem rendelkezik arról, hogy mi történjen a végrehajtási joggal a kénysztörölés befejezése során.

A Ctv. 118. § (5) bekezdése ugyan előírja, hogy a cégbíróság megszünteti a kénysztörölési eljárást és kezdeményezi a cég elleni felszámolás megindítását, ha a cég bírósági vagy nemperes eljárásban félként vesz részt, feltéve, hogy az eljárás a kénysztörölés elrendelését megelőzően indult, de arra vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést a jogszabály, hogy a kénysztörölés elrendelését követően megindult végrehajtási eljárással mi legyen.

A gyakorlat az, hogy a Ctv. 118. § (5) bekezdése szerint, ha végrehajtási eljárás van folyamatban az adós gazdálkodó szervezet ellen, akkor sem kezdeményez felszámolási eljárást a cégbíróság, mivel a végrehajtást nem tekintik a bíróságok olyan nemperes eljárásnak, amely miatt a felszámolásba

történő átfordítás szükséges lenne. A végrehajtás megszüntetését a jogszabály [a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 55. § (1) bekezdés, 56. § (9) bekezdés] nem teszi kötelezővé abban az esetben, ha a végrehajtás alá vont adóst jogutód nélkül törlik.

Ebből következik, hogy ha a cégbíróság a végrehajtási eljárás folyamatban léte alatt törölte a cégjegyzékből az adós céget és a cégnek van lefoglalható vagyontárgya, akkor a végrehajtást kérő és az ügygondnok költségének előlegezését követően ügygondnokot rendelnek ki és az ő részvételével folytatódik a végrehajtási eljárás.

A vagyonrendezési eljárás tárgyát a végrehajtást kérő követelése és a végrehajtási költség kielégítését követően esetlegesen fennmaradó vagyontárgy képezheti. A cég törlését követően is folytatódhat a végrehajtási eljárás.

A végrehajtási eljárás csak abban az esetben lehet akadálya a vagyonrendezési eljárásnak, ha az ügygondnok költségeinek megelőlegezése és kirendelése megtörtént. Ez a végrehajtó megkeresésével tisztázható. A Vht. 52. § b) pontja alapján a végrehajtási eljárás szünetel, ha az adós jogutód nélkül megszűnt. Ez a szabályozás ellentmondást teremt. Ugyanakkor szünetelő végrehajtás esetén elrendelhető a vagyonrendezési eljárás.

2.4. A vagyonrendezési eljárás tárgya

Milyen vagyontárgyra kezdeményezhető a vagyonrendezési eljárás?

A törölt cég egy másik céggel szembeni követelése megalapozhatja-e a vagyonrendezési eljárást?

Először a vagyon és vagyontárgy fogalmát kell megvizsgáljunk.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 5. § (4) bekezdése szerint a birtokba vehető testi tárgy lehet tulajdonjog tárgya, s e szabályokat kell alkalmazni a pénzre, értékpapírokra és a dolog módjában hasznosítható természeti erőkire. Ebből következően a jog (és egy valaki mással

szemben fennálló követelés) nem lehet tulajdonjog tárgya. A Ptk. 8:1. § (1) bekezdésének 5. pontja előírja, hogy vagyontárgy: a dolog, a jog, a követelés.

A vagyon egy adott jogalany anyagi természetű (pénzben kifejezhető értéket jelentő) jogainak és kötelezettségeinek összessége. A fogalom jelentéstartalma kiterjed a jogalany tulajdonában lévő dolgokra, az őt megillető jogokra, illetőleg terhelő követelésekre és tartozásokra.

A vagyon természetesen nem azonos a tulajdonjogi jogosítványok összességével, idetartoznak más vagyoni értékű jogok (használati jogok) is.¹²

A jogirodalomban egyetértés van a vagyon fogalma tekintetében; egybehangzóan úgy határozzák meg azt, hogy a vagyon valamely személy jogosultságainak és kötelezettségeinek összessége.

A vagyon és a vagyontárgy között lényeges különbség, hogy míg a vagyontárgy kifejezés semmit nem mond az általa jelölt elemek egymás közötti, illetve valamely személyhez való kapcsolatukról, vagyonról csak valamilyen körülmény által egymáshoz kapcsolódó elemek együttese esetén lehet szó. Legtöbbször egy személy (vagy több személy közös) vagyonáról van szó, a vagyonba tartozó elemeket az köti össze, hogy mindegyik tulajdonosa (jogosultja), illetve adósa ugyanaz a személy (vagy személyek közössége).

A vagyont alkotó elemek két fő csoportra oszthatóak: vagyontárgyakra és kötelezettségekre. A vagyon fogalma a Számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban Számviteli törvény) alapján az eszközök és a kötelezettségek különbözete, azaz a vállalkozó saját tőkéje. [Számviteli törvény 136. § (1) és (4) bekezdése]

A vagyon számviteli fogalma lényegében azonos a vagyon magánjogi fogalmával.¹³

A vagyon szélesebb körű fogalom, mint a tulajdon; a vagyon aktív oldalához tartozik mindaz, ami tulajdon tárgya lehet, de ezen túlmenően a vagyoni értékű jogok és követelések is, míg a vagyon passzív oldalához tartoznak a vagyontárgyak terhei és a tartozások. A vagyontárgy ugyancsak tágabb

¹² Csóke Andrea: *Nagykommentár a Csódtörvényhez*, Wolters Kluwer Kft. Budapest, kiadás 2015 30. o

¹³ „A vagyon fogalomképes, vagyoni értékű javaknak (dolgoknak, jogoknak, szerződési pozícióknak) és kötelezettségeknek az összessége.” Menyhárt Attila: *Polgári jog* Osiris Kiadó Budapest, 2007. 1. kiadás 171. o.

értelmű, mint a dolog; a vagyon aktív elemeinek megjelölése a vagyontárgy elnevezés.

A fentiekből következik a vagyon fogalma tágabb, mint dolgok összessége, a vagyontárgy is tágabb értelmű, mint az ingó és ingatlan vagyon.¹⁴

A tulajdonra történő utalás nem szűkítheti a vagyon helyes értelmét. A bírói gyakorlat az immateriális vagyoni értékű jogokra analógiaként a dolgok tulajdonjogára vonatkozó szabályokat alkalmazza. (pld.: Kft. üzletrész; szabadalmi jog átruházása)

A jogirodalomban ismeretes egy álláspont, amely szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (régii Ptk.) 94. § (2) bekezdése a tulajdonjog szabályait rendeli alkalmazni a pénzre és az értékpapírra; a pénzügyintézetnél vezetett bankszámlán elhelyezett számlapénzre - amely a bankkal szembeni követelés - vagy az értékpapírszámlán szereplő dematerializált értékpapírra (ugyancsak követelés) mely a cég vagyonához tartozónak tekintendő.

Ezért, ha a vagyon (vagyontárgy) nem dolog, a tulajdonjog alatt (helyett) olyan vagyoni értékű jogosultságot kell érteni, amelynek a cég volt a jogosultja.¹⁵

Ezt az álláspontot képviselte a megszűnt cég vagyonához kapcsolódó pénzkövetelés vonatkozásában a Szegedi Ítéltábla a BDT 2009.2031. jogesete is.

Az állandó bírói gyakorlat kötelmi igényre vonatkozóan általában nem engedélyezte a vagyonrendezési eljárás megindítását. Az egyik ügyben a MÁV Általános Biztosító Egyesület kárügyében előkerült 1.054.267,- forint és annak járulékai tekintetében a vagyonrendezési kérelmet ezen okból érdemi vizsgálat nélkül elutasította a bíróság. (Budapest Környéki Törvényszék 6.Vpk.13-2013-000006/3. számú végzés)

A vagyonrendezési eljárásban gyakran felvetődő probléma, hogy a kérelmező az állítja, hogy tulajdonjoga áll fenn a vagyontárgyon

¹⁴ Gárdos István: *A vagyontárgy és a vagyon fogalma a Ptk.-ban* Gazdaság és Jog 2018/11.4-5.

¹⁵ Kemenes István: *A vagyonrendezési eljárás egyes kérdései* 2005. október 27. jegyzet 2. Idézi Csőke U.o.30.

A korábbi Ctv. 58/C. §-ának (3) bekezdése értelmében az eljárást olyan személy is kezdeményezhette, akinek azért fűződött jogi érdeke az eljáráshoz, mivel az általa megjelölt vagyontárgyra tulajdoni igényt támasztott. Erre tekintettel vita bontakozott ki arról, hogy a vagyonrendezési eljárás alkalmas lehet-e a megszűnt cég rendezetlen sorsú vagyontárgyi tulajdoni viszonyainak rendezésére.

A kérelmezők általában arra hivatkoznak, hogy adásvételi szerződést kötöttek a törölt és céggel és az ingatlannyilvántartásba nem vezették át e változást. Előfordul, hogy igazolják a vételár kifizetését is. Nem ritka eset, hogy a törölt cég ingatlanára széljegyként bejegyzik a kérelmezőt, azonban hiánypótlás nemteljesítése miatt a tulajdonosváltás átvezetése elmarad.

A kérelmezők gyakorta állítják, hogy elbirtokolták azt a vagyontárgyat, amelyre kérik a vagyonrendezési eljárás lefolytatását. Ez utóbbi esetben azt kérik, hogy az értékesítés mellőzésével váljanak a vagyontárgy tulajdonosává.

Elméletileg a Ctv. 119. § (4) bekezdése szerint az eljárás lefolytatásához fűződő jogi érdek körébe a kérelmező által megjelölt vagyontárgyra vonatkozó tulajdoni igény ma is beletartozna. A vagyonrendezési eljárást viszont az eljárás jellege nem teszi alkalmassá a kérelmező által megjelölt vagyontárgyra vonatkozó tulajdoni igény elbírálására, továbbá az a körülmény sem, hogy a felszámolási eljárásban a hitelezői igény kizárólag pénzkövetelés lehet amint arra Zábó Tamás is rámutatott Céghírnökben megjelent cikkében.¹⁶

Jogi rendezést igénylő helyzetet teremt az, hogy az a kérelmező, aki adásvételi szerződést kötött és kifizette a vételárat, de nem vált tulajdonossá, akkor válhat az ingatlan tulajdonosává, ha a lefolytatott vagyonrendezési eljárásban megvásárolja az ingatlant. A Ctv. 122. § (6) bekezdése szerint az értékesítés sikertelensége esetén a felmerült költségek és díj megfizetését követően a vagyonrendező az ingatlant kiadni kéri általában a jogosult részére, aki egyben a hitelezői igényt bejelentő hitelező.

Lehetőséget biztosít a jogszabály arra, hogy az eljárásban résztvevő hitelezők közös kérelmére a

¹⁶ Zábó Tamás: *Néhány kérdés a vagyonrendezési eljárással kapcsolatban* Céghírnök 2018/5. 4.

vagyontárgy értékesítésének mellőzésével az igénylő tulajdonába adja a bíróság az ingatlant a Ctv. 122. § (2) bekezdésének előírása értelmében.

Peres eljárás megindítására nincs mód, megszűnt az, aki a per alperese kellene, hogy legyen.

Zámbó Tamás hivatkozott cikkében nem látta akadályát, hogy ilyenkor a felperesként fellépő igénylő azokkal szembe indítsa meg a tulajdonjog bejegyzésének tūrésére irányuló pert, akiket ez a döntés érint, akiknek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy ez az állapot fennmaradjon. Kik ezek? Véleménye szerint azok, akik a vagyonrendezési eljárás megindítására jogosultak lennének (volt tulajdonosok, hitelezők).

Ha pedig már az eljárás megindult, ezek közül csak azok, akik az eljárásban igényt jelentettek be. Ez utóbbi esetben szükséges a vagyonrendezési eljárás felfüggesztése.¹⁷

Az egyik ilyen tárgyú vagyonrendezési eljárásban a bíróság az eljárást az É-i Járási Hivatal Járási Földhivatal XY/2013 számú kelt bejegyző határozata elleni fellebbezési eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztette az É-i ingatlan nyilvántartásban A/13 hrsz. alatt nyilvántartott ingatlan vonatkozásában. A végzés indokolása szerint DJ, JJ, KE és DA érdekeltek a vagyonrendezési eljárás felfüggesztését kérték arra hivatkozva, hogy DJ, JJ fellebbezéssel élt az É-i Járási Hivatal É-i Földhivatalánál, a földhivatalnak XY/2013 napján kelt határozata ellen.

Az elsőfokú bíróság határozatában rögzítette, hogy a fenti ingatlan vonatkozásában vagyonrendezési eljárás folyik. Az eljárás során a vagyonrendező értékesítette az ingatlant, amelyre a földhivatal határozatával CsL és VI tulajdonjogát bejegyezte. DJ és JJ kérelmezők a határozat elleni fellebbezésükben azt sérelmezték, hogy a tulajdonukban lévő ingatlan értékesítette a vagyonrendező és a tulajdonukban álló ingatlanra került a vevő tulajdonjoga bejegyzésre.

Az elsőfokú bíróság - figyelemmel arra, hogy a vagyonrendezési eljárásban tulajdoni igény nem ... bírálható el, azonban az ingatlan tulajdonjogának rendezése a vagyonrendezési eljárás előkérdése - a fellebbezés jogerős elbírálásáig az eljárást felfüggesztette. Ezt a határozatot a másodfokú bíróság

¹⁷ Zámbó i.m. 5. o

helybenhagyta. [Fővárosi Ítéletábla 15.Vpkf.44.346/2016/3. számú végzése]

A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2018. május 4-5-i tanácskozásán részletesen foglalkozott a vagyonrendezés kérdésével. Elhangzott olyan álláspont, amely szerint törvénymódosítással kellene lehetőséget biztosítani a vevőnek arra, hogy a már kifizetett vételárat az értékesítés során beszámítsa a Cstv. 49. § (5) bekezdésében foglaltakhoz hasonlóan. A vagyonrendezési eljárás az elbirtoklás és nem érvényesített adásvételi szerződésből eredő adóssal szembeni kötelmi igények orvoslására nem alkalmas.

Ismeretes olyan megközelítés,¹⁸ amely alapján amennyiben az eljárás kezdeményezésére jogosult olyan vagyontárgyat kíván megjelölni a vagyonrendezés tárgyaként amelynek anyagi jogi, tulajdoni helyzete tisztázatlan, vitatott (például törölt cég nevére be nem jegyzett ingatlan, más birtokában lévő, vitás vagyontárgy tulajdona, vitatott anyagi jog, vagy követelés) akkor - ezen értelmezés mellett - a vagyonrendezési eljárás megindítása előtt kell lehetőséget engedni számára, hogy ilyen tárgyú peres eljárást indítson.

Egy peres eljárás felperese a vagyonrendezési eljárás megindítására egyébként jogosult hitelező, vagy volt tag, alperese pedig az a személy, aki a vagyontárgy jogi helyzetét vitatja (például bejegyzett tulajdonos, az ingóságot birtokában tartó és magáénak követelő személy, aki a tartozást vitatja). A per felperese marasztalást nem kérhet, mivel a vagyontárgy felosztásáról, jogi helyzetének rendezéséről a vagyonrendezési eljárásban lehet csak döntést hozni. Ugyanakkor az 1952. évi III. törvény (régii Pp.) 123. §-a szerinti megállapítási kereset előterjesztésének a törvényi feltételei fennállnak, mert a kért megállapítás - marasztalás nélkül is - a jogainak megóvása végett szükséges. Kereseti kérelmet terjeszthetnek elő annak megállapítása iránt, hogy valamely meghatározott ingatlan vagy ingó dolog a cég törlésének időpontjában a cég tulajdonában állott, illetve meghatározott összeg erejéig valamely követelés (immateriális vagyoni értékű jog) jogosultja a törlés időpontjában a törölt cég volt.

Az ilyen perekben hozott jogerős határozat alapján a vagyonrendezési eljárás megindítása kérelmezhető.

¹⁸ Kemenes I U.o.. 2. o.

Vitatott tulajdoni helyzet megoldása a vagyonrendezési eljárás folyamatban léte alatt

A vagyonrendezési eljárás elrendelését követően annak, folyamatában a vagyontárgy anyagi jogi (tulajdoni) helyzete már csak akkor lehet vitatott, ha utóbb külső harmadik személy állítja magáról, hogy ő a tulajdonos.

Nem lehet elzárni a külső harmadik személyt attól, hogy a vagyontárgyra vonatkozó anyagi jogi igényét érvényesítse. A vagyonrendezési eljárásban a vita ez esetben sem dönthető el. Ezért a külső harmadik személy peres eljárást indíthat, amelyben felperesként jelenik meg.

A peres eljárás alperesi pozíciójában azok a személyek (hitelező, volt tag) kerülhet, akik a vagyontárgyra igényt formálnak. A vagyonrendezési eljárást - miután előzetes kérdést képez a jogvita eldöntése - fel kell függeszteni.

A vagyonrendező peres eljárást nem jogosult indítani, erre ugyanis a Ctv. nem jogosítja, a Csódtörvény szabályai pedig e vonatkozásban nem alkalmazhatók, a vagyonrendező nem felszámoló. A vagyonrendezővel szemben peres eljárást indítani nem lehet. Ennélfogva anyagi jogvita esetén a per alperese a vagyonrendező nem lehet, hanem az eljárásba bejelentkezettek lehetnének az alperesek (célszerű lenne a pert ügygondnokkal szemben megindítani, amelyhez kifejezett törvényi rendelkezés szükséges).

Tulajdoni igény rendezése többségi vélemény szerint ne a vagyonrendezés keretében történjen, hanem peres eljárásra tartozó kérdés legyen.

A nemperes vagyonrendezési eljárás szabályainál fogva nem alkalmas arra, hogy annak keretei között kontradiktórius tulajdoni vagy más anyagi jogvitát bíráljanak el (mint ahogy a tulajdoni jogvita a felszámolási eljárásban nem dönthető el, külön perre tartozik).

Lehetőség van a vagyonrendezési eljárásban arra, hogy az eljárásban részt vevő valamennyi hitelező közös kérelmére a vagyontárgy értékesítésének mellőzésével az igénylő tulajdonába adja a bíróság

az ingatlant a Ctv. 122. § (2) bekezdés szerint. Törvénymódosítással kellene megteremteni az arra való jogosultságot, hogy a vevő a már kifizetett vételárat az értékesítés során beszámítsa a Cstv. 49. § (5) bekezdésben írtakhoz hasonlóan.

Vagyonrendezési eljárás keretében a jogcímes elbirtoklás sem bírálható el.

2.5. Vagyonrendezési eljárás a korlátolt felelősségű társaság üzletrészre

A kérelemre induló vagyonrendezési eljárás vonatkozásában speciális szabályt vezetett be a 2013. évi CCLII. törvény 2014. március 15. napjától, amikor kérelmezői pozícióba helyezte a korlátolt felelősségű társaságot, amelyben üzletrésszel rendelkező tagja jogutód nélkül úgy szűnik meg, hogy az üzletrészről nem rendelkezik. [Ctv. 119. § (1a) bekezdése] Ez esetben az érintett korlátolt felelősségű társaság a tag megszűnéséről való tudomásszerzéstől számított egy hónapon belül köteles kezdeményezni a vagyonrendezési eljárást. A vagyonrendezési eljárást e határidő elmulasztása esetén is le kell folytatni Egyebekben a törvény nem határoz meg határidőket az eljárás megindítása vonatkozásában. A vagyonrendezési eljárás a cég törlését követően bármeddig megindítható.

2.6. Az eljárás kezdeményezése, a kezdeményezésre jogosultak köre

A vagyonrendezési eljárás nemperes eljárás, amelyre a Pp. szabályait a nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltéréssel, illetve a bírósági polgári nemperes eljárásban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló törvénynek a bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó rendelkezéseit, ha törvény eltérően nem rendelkezik kell alkalmazni szünetelésnek azonban nincs helye. Az eljárás jelenleg elektronikus eljárás, a kérelmet úrlapon kell előterjeszteni, mely az OBH honlapján megtekinthető.

A törölt cég utolsó bejegyzett székhelye szerinti törvényszék az illetékes.

Ténylegesen a törvényszék felszámolással foglalkozó részlegei intézik a vagyonrendezési ügyeket.

Fontos szempont, hogy az általános vagyonrendezési eljárás lefolytatását a törvény nem utalja a

cégbíróság hatáskörébe, hanem a cég utolsó bejegyzett székhelye szerint illetékes törvényszék illetékességét (és egyben hatáskörét) állapítja meg, az eljárás természeténél a céggel való szoros összefüggése mégis indokoltá teszi, hogy a nemperes eljárás ne a fizetéseképtelenségi, hanem a cégeljárási jogszabályok keretei között helyezték el.

Ugyancsak nem lett volna célszerű a rendelkezéseket az egyes cégformákra vonatkozó anyagi jogi rendelkezések között ismételve elhelyezni.

Kik kezdeményezhetik az eljárást?

A volt hitelező, volt tag, akinek az eljárás lefolytatásához jogi érdeke fűződik (mivel az általa megjelölt vagyontárgyra követelése áll fenn). Ez utóbbi rendelkezést a 2013. év CCLII. törvény 11. § (4b) bekezdése vezette be és 2014. március 15. napjától hatályos. E módosító jogszabályi rendelkezés alapján az eljárás lefolytatásához fűződő jogi érdek fennállását csak akkor lehet megállapítani, hogyha a kérelmezőnek a vagyontárgyra vonatkozó követelése áll fenn. Ezzel a jogi érdek valószínűsítésének feltételeit szűkítette a jogalkotó.

Ha a céget felszámolási eljárást követően törölték, a Cstv. 3. § (1) bekezdésének cd) pontja szerint hitelezőnek az minősül, akinek az adóssal szemben pénzkövetelése, vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van és azt a felszámoló nyilvántartásba vette. Nyilvántartásba vétel és ennél fogva hitelezői minőség - hiányában így vagyonrendezési eljárás kezdeményezési jogosultságról nem beszélhetünk.

Kényszertöreléssel történő megszűnés esetén a Ctv. 118/C. §-ának (1) bekezdéséből kiindulva hitelező az a személy, aki követelését a kényszertörelési eljárásban a Ctv. 117. § (2) bekezdése szerint bejelentette és követelése jogerős és végrehajtható bírósági, hatósági határozaton, más végrehajtható okiraton alapul vagy nem vitatott vagy elismert pénz, vagy pénzben kifejezett vagyoni követelés.

Hitelezőként az is fél lehet az eljárásban, aki a felszámolási eljárásba hitelezői igényt nem jelentett be, tekintettel arra, hogy a Ctv. vagyonrendezésre vonatkozó szabályai e vonatkozásban nem

utalnak vissza a Cstv. rendelkezésére.

Hitelezőnek minősülhet a felszámoló is, amennyiben a felszámolási eljárás során kielégítetlen követelése keletkezett a törölt céggel szemben.

A jogi képviselő az eljárásban nem kötelező.

2.7. Kérelem kellékei

- a) a törölt cég vagyontárgy azonosításához szükséges adatok megjelölése;
- b) csatolni kell azokat az okiratokat, melyek a vagyontárgy létét tulajdoni helyzetének rendezetlenségét a kérelmező követelésének fennállását valószínűsítik;
- c) közzétételi költségtérítés befizetésének igazolását csatolni kell 22/2006. (V.18.) IM rendelet 6. §-a értelmében ez 25.000,- forint;
- d) illeték fizetési kötelezettség terheli a kezdeményezőt.

A vagyonrendezési eljárás önálló nemperes eljárás, amelyhez az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban Itv.) tételes eljárási illetéket nem rendel. Az eljárás célja a cég törlése után előkerült gazdátlan vagyon jogi sorsának rendezése és nem egy meghatározott követelés érvényesítése. Ezért az eljárás tárgyának értéke nem állapítható meg, melynek alapján az eljárás illetékének megállapítása során az Itv. 39. § (3) bekezdésének előírásait kell alkalmazni. [Fővárosi Ítéltábla 11.Vpkf.43.324/2005/2. határozata] Az eljárási illeték számításának alapja 350.000,- forint. Az illeték mértékét az Itv. 42. § g) pontja határozza meg, amely szerint egyé nemperes eljárásokban - a közigazgatási nemperes eljárás kivételével - az eljárás tárgya értékének 3%-a, de legalább 5.000,- forint, legfeljebb 250.000,- forint.

Az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja értelmében a törvényszék előtt indult nemperes eljárásban - a meg nem határozható perérték miatt - az illeték számításának alapja 350.000,- forint, lerovandó illeték összege így az Itv. 42. § g) pontja értelmében a 350.000,- forint 3%-a, azaz 10.500,- forint

2.8. A hivatalból induló vagyonrendezési eljárás szabályai

A hivatalbóli eljárást a Ctv. 119. § (5) bekezdése szabályozza.

Közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartást vezető szervezet bejelenti, hogy a nyilvántartásban a törölt cég tulajdonosként szerepel. Ilyen nyilvántartás pld. a cégnyilvántartás, vagy az ingatlannyilvántartás, gépjármű nyilvántartás. (Belügyminisztérium) A rendőrség által eltűnt gépjárműre előterjesztett kérelem nem sorolható ebbe a körbe.

Ugyancsak nem jogosult hivatalból eljárást kezdeményezni például a végrehajtó a végrehajtási eljárás során behajtott pénzeszközre.

Hivatalból kezdeményezi a földhivatal az illetékes törvényszéken az eljárást és megkeresi a bíróságot az eljárás lefolytatása érdekében.

Az Ingatlan-nyilvántartásokról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 87. §-ának (2) bekezdése alapján az állapítható meg, hogy valamely ingatlannal kapcsolatos határozat hozatala elmaradt és a határozat meghozatala nem az ingatlanügyi hatóság hatáskörébe tartozik, kezdeményezni kell az illetékes hatósági eljárást. Ilyen esetben nem áll fenn közzétételi költségterítés fizetési kötelezettség.

A hivatalból kezdeményezett eljárás során nem kell illetéket fizetni. A BDT.2012.2692. számú döntése értelmében a hivatalból kezdeményezett vagyonrendezési eljárás során előkerült vagyontárgyból tulajdoni részesedést szerző személyeket nem lehet „pervesztes” feleknek tekinteni, ezért a meg nem fizetett elsőfokú eljárási illeték viselésére kötelezni, azt a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Ha folyamatban lévő vagyonrendezési eljárás során újabb vagyontárgy kerül elő, akkor a feltételek fennállása esetén újabb vagyonrendezési eljárást kell elrendelni; melyet a korábban indult eljáráshoz egyesíteni kell.

A vagyonrendező bejelentése alapján is indulhat.

2.9. Az eljárás menete

A hitelezőknek alapvető érdeke fűződik ahhoz, hogy az előkerült vagyontárgy jogi sorsa mielőbb rendeződjön.

2.10. A bíróság feladata a vagyonrendezési eljárással kapcsolatban

A Ctv. 120. § (1) bekezdése szerint a bíróság a kérelemben foglaltakat megvizsgálja.

Ennek során okiratokat szerezhet be, kérelmezőt meghallgatja.

A BDT 2016.3553. számú jogesete hangsúlyozza, hogy tisztázni kell az előkerült vagyontárgy tulajdonjogát és nem mellőzhető a tag meghallgatása.

Az Inytv. 85. §-a alapján, ha a 2000. január 1. előtt benyújtott okirat hiányosságai miatt a bejegyzési kérelem nem volt teljesíthető (rendezetlen tulajdoni állású ingatlanok) vonatkozásában az Inytv. 87. § 88. §-ai szerinti eljárásban a földhivatali határozattal elintézhető a szükséges bejegyzés pótlása.

A kérelemre indult vagyonrendezési eljárásban a Ctv. 120. § (2) bekezdése értelmében a bíróság elrendeli a vagyonrendezési eljárás lefolytatását kivéve, ha valószínűsíthető a fellelt vagyontárgy értékesítéskor befolyó összeg az eljárás lefolytatásával felmerülő költségeket sem fedezné, figyelemmel a 123. § szerinti vagyonrendező díjára is.

A Ctv. 120. § (2) bekezdése szerint csak valószínűsíteni kell, hogy a költségek az eljárás lefolytatásával felmerülő költségeket sem fedeznék, tehát bizonyítékok, szakvélemény stb. beszerzése szükségtelen, a félnek elég nyilatkozatban részletezni, hogy mennyi a vagyontárgy forgalmi értéke és azt a bíróság az általános élettapasztalat, a köztudomású tények alapján értékeli. Ingatlan esetén adó és értékbizonyítvány benyújtására kell felhívni a felet. Amennyiben a vagyontárgy értéke a 200-250.000,- forintot nem éri el de a kérelmezők nem kérik annak részükre való tulajdonba adását a vagyonrendezési eljárást ingatlan esetén le kell folytatni.

A 200-250.000,- forint összeget abból kiindulva lehet meghatározni, hogy a Ctv. 123. § (1) bekezdése szerint a vagyonrendező munkadíja 100 ezer forint és áfa, 25.000,- forint a közzétételi költségtérítés, 50-100.000,- forint közötti az értékesítési költsége, az ezt az értéket meg nem haladó értékű vagyontárgy esetén indokolt a kérelem érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítása.

A hivatalból indult eljárásokban a Ctv. 120. § (2) bekezdése nem alkalmazható.

Fokozottan kell vizsgálni ingatlanok esetén (mezőgazdasági földterület), hogy annak megszerzője jogosult-e ingatlanszerzésre.

Ha a vagyontárgy értéke a fenti összeghatárt nem éri el a kérelmet elutasítja a bíróság és kérelmező tulajdonába adja, illetve kérelmezők közös tulajdonába adja a vagyontárgyat.

Ha kérelmező a vagyontárgyra nem tart igényt természetben, ezt be kell jelenteni a bíróságnak. Ebben az esetben a vagyontárgy a Ptk. szabályai szerint uratlan vagyonnak minősül. Az ingatlan nem válhat uratlanná át kell adni az állam, mint szükségképpen tulajdonos tulajdonába.

A Ctv. 120. § (3) bekezdése alapján nem folytatható le a vagyonrendezési eljárás, ha vagyontárgy ténylegesen nem lelhető fel. Ebben az esetben a bíróság elrendeli a vagyontárgy nyilvántartásból való törlését, például gépjármű esetén. Ez hivatalbóli eljárás mellőzésének az esete. Ugyancsak ez vonatkozik arra az esetre, ha az eljárás során derül ki a vagyontárgy eltűnése.

A Ctv. 121. § (4) bekezdés rendelkezései szerint a bíróság a Céglőnyben közzétett végzésben az eljárás tárgyát képező vagyontárgy megjelöléssel a felszámolók névjegyzékéből vagyonrendezőt rendel ki. A vagyonrendezési eljárást elrendelő végzés egyoldalú kérelemnek helyt adó végzés, ellene jogorvoslatnak helye nincs.

A Cstv. összeférhetlenségi okai a felszámolóbiztosra és szervezetre vonatkozóan a vagyonrendezőre is kiterjednek.

2.11. A vagyonrendezési eljárás lefolytatásának elrendelése, eljárási szabályok

A bíróság felhívja a törölt cég volt hitelezőit, illetve tagjait, hogy a vagyontárgyra vonatkozó igényüket a közzétételtől számított 30 napon belül jelentsék be a vagyonrendezőnek, csatolják az igényt megalapozó okiratot. Ha az eljárás tárgya zálogjoggal terhelt, a zálogjog jogosultját külön felhívja hitelezői igénye bejelentésére. A törvény nem tesz különbséget a határidőben és a határidőn túl bejelentett igények között.

Jogszabály nem rendelkezik arról, hogy a zálogjogosultaknak bejelentésüket milyen határidőben kell megtenni a bíróság felé. A gyakorlatban ésszerű időn belül kell az érintetteknek nyilatkozniuk.

A Ctv. 121. § (3) bekezdése előírja, hogy ha a vagyonrendezési eljárás tárgya zálogjoggal terhelt, a zálogjog jogosultját a bíróság külön felhívja hitelezői igénye bejelentésére.

A bejelentés elmaradása esetén a zálogjog megszűnik. Itt a zálogjog megszűnésének a Ptk. 5:142. §-ában foglaltakon kívüli, speciális esetéről van szó.

A fél fogalmát a Ctv. nem határozza meg. A Ctv. 119. - 124. §-ainak rendelkezéseiről a következtetés vonható le, hogy a vagyonrendezési eljárás lefolytatását elrendelő végzés Céggközlönyben történő közzétételét követően az eljárás kezdeményező hitelező, illetve tag (részvényes) és vagyonrendező tekinthető félnek. [Fővárosi Ítéltábla 15.Vpkf.44.126/2010/3. sz. határozata]

A hitelezői igénybejelentési határidő nem jogvesztő határidő a Ctv.-ben, az igény késedelmes bejelentésére szankciót nem állapít meg. Ebből következően a hitelezői igény a vagyonfelosztási javaslat benyújtásáig bejelenthető.

A határidőben és azon túl bejelentett igények között nem tesz különbséget a jogalkotó. A késedelem kockázata az, hogy a vagyontárgyat már értékesíthetik, a vagyonfelosztási javaslatot benyújtják a bírósághoz. Célszerű lenne a csődeljárás mintájára az igénybejelentési határidő jogvesztő jellegét kimondani.

A Ctv. 121. § (4) (5) bekezdései rendezik (a kifogást az eljárásban). A kifogás alapján, ha a vagyonrendező a bejelentett igényt nem fogadja el, a kérelmező 8 napon belül az eljárást lefolytató bírósághoz fordulhat. A bíróság döntése ellen külön fellebbezésnek van helye;

A vagyonrendező jogsértő intézkedése vagy mulasztása ellen a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül az eljárásban résztvevő sérelmet szenvedett fél a bíróságnál kifogással élhet.

A kifogásról a bíróság soron kívül határoz: a kifogásolt intézkedést megsemmisíti, vagy a kifogást elutasítja.

A Ctv. 122. § (1) bekezdése alapján a vagyonrendező nyilvánosan meghirdetett pályázat, árverés útján értékesíti a vagyontárgyat a felszámolás értékesítési szabályai szerint.

A Cstv. 49. §-ának (1) bekezdése szerinti utóbbi eljárások alkalmazásától eltekinthet a felszámoló, ha ehhez a választmány hozzájárul, vagy ha a vagyontárgy gyorsan romló termék, vagy ha a pályázati vagy árverés formájában történő értékesítésből várható bevételek nem fedezik az értékesítés költségeit, vagy ha a várható bevételek és az értékesítés előrelátható költségei közötti különbség kevesebb, mint 100.000,- forint.

Vagyonrendezési eljárás során hitelezői választmány nincs. Ha azonban a vagyontárgy gyorsan romló termék, vagy ha pályázati vagy árverési formában történt értékesítésből várható bevétel és az előre látható költségek közötti különbség kevesebb mint 100.000,- forint akkor a vagyonrendező eltekinthet a fenti eljárások alkalmazásától. Ebben az esetben a vagyonrendező az értékesítés egyéb nyilvános formáját alkalmazhatja a kedvezőbb eredmény elérése érdekében.

A jogszabályhely (2) bekezdése értelmében az értékesítést a vagyonrendezés közzétételétől számított 100 napon belül kell megkezdeni.

Megfelelően alkalmazandók a Cstv. 49. §-ának (1a) bekezdése és Cstv. 49/C. § rendelkezései.

A Kúria Gfv.VII.30.272/2015/10. számú döntésében, melyet egy vagyonrendezési eljárásban előterjesztett kifogás elbírálása során hozott - kimondta, hogy „az értékesítés mellőzésére irányuló,

az eljárásban résztvevők által benyújtott közös kérelemnek nincs törvényben előírt formai követelménye, amennyiben a vagyonrendező számára kielégítő a kérelem, úgy hiánypótlásra kell a résztvevőket felhívni. A vagyonrendező által kötött adásvételi szerződést megelőző nyilvános pályázati felhívást, mint a vagyonrendező intézkedését, a bíróság jogszabálysértés esetén megsemmisítheti.”

A vagyonrendező az eljárás során az értékesítésből befolyt pénzüsszeget elkülönített számlán helyezi el. A forgalomban elérhető legnagyobb áron kell történnie az értékesítésnek. A vagyonrendező dönthet a pályázaton kívül az értékesítés egyéb módjáról. Az értékesítésen a vagyonrendező, annak tulajdonosa, vezető tisztségviselője, közeli hozzátartozója tulajdonjogot vagy más vagyoni értékű jogot nem szerezhethet.

Ingatlan vagy más nyilvántartásba bejegyzett vagyontárgy esetén az új tulajdonos tulajdonjogát kérelmére, a vagyonrendezési eljárás befejezését követően a bíróság határozata alapján a közhiteles vagy közérdekvédelmi céllal vezetett nyilvántartásba be kell jegyezni.

A Ctv. 122. § (2) bekezdése alapján kivételesen mellőzhető az értékesítési eljárás:

- ha az eljárásban résztvevők közösen kérik,
- illetve megelőlegezik megfizetik az eljárással felmerülő költségeket és a vagyonrendező díját.

Ez a szabály gyakran alkalmazandó vagyonrendezési ügyekben.

Mit jelenthet, hogy a vagyonrendező kivételesen mellőzheti az értékesítést? Mi alapján határoz arról, hogy nem értékesíti a vagyontárgyat, hanem a kérelmező tulajdonába adja? Kérdés az is, hogy döntése kifogással támadható-e? A felszámolóhoz hasonlóan önállóan jogosult dönteni az értékesítésről. Díjazása sem függ az értékesítés során elért bevételtől. Mi történik akkor, ha a korábbi Földtörvény szabályai alapján ingatlannyilvántartási bejegyzésre alkalmatlan szerződésekre hivatkozva kérik az értékesítés mellőzését és a vagyonrendező kérelmüknek helyt ad? Az így megkötött szerződéseknél és az ebből eredő károknál a vagyonrendező esetleges kártérítési felelőssége felvetődik.

A szerződés megtámadási perekben, elővásárlás megsértése iránti perekben a vagyonrendezőnek perben kell állnia.

2.12. Az eljárás befejezése

A Ctv. 122. § (3) bekezdése rendelkezik a vagyontárgy értékesítésekor befolyt összeg elszámolásáról. Az összeg az eljárás költségeire, utána hitelezői igények kielégítésére szolgál.

Ha a befolyt összeg valamennyi hitelezői igény kielégítésére nem elegendő, akkor követelés arányos a kielégítés, nem a Cstv.-ben irányadó, a hitelezőket szigorú sorrendbe állító kielégítési szabályok nem érvényesülnek.

Ha hitelezői igényt nem jelentettek be, vagy az értékesítésből befolyt összeg a hitelezői követeléseket meghaladja, akkor a cég törlésekor fennálló részesedés arányában történik az összeg felosztása a volt tagok között. (Irányadó a megszűnt cég létesítő okirata.) Azok a tagok, akik hitelezői igényt nem jelentettek be figyelmen kívül maradnak a vagyonfelosztásnál.

Hivatalbóli vagyonrendezési eljárásakor ugyanez az eljárás menete kivéve, ha nem jelentettek be hitelezői igényt, akkor a vagyonrendezési eljárás során befolyt összeget bírói letétbe kell helyezni.

A Ctv. 122. § (6) bekezdése értelmében a vagyonrendezési eljárás lefolytatása kötelező és nem tudják értékesíteni a vagyontárgyakat a vagyonrendező felmerült költségeinek és díjának megfizetése esetén a vagyontárgyat a jogosultnak természetben kell kiadni.

Ha nincs igénybejelentő vagy a kérelmező természetben nem tart igényt a vagyontárgyra, az ingó vagyontárgy a Ptk. szerint uratlan vagyon lesz, ingatlan esetén az állam tulajdonjogának ingatlan nyilvántartási bejegyzést rendel el a bíróság. Ilyen esetben a Ctv. 123 § (5) bekezdése alapján az állam viseli a vagyonrendező költségeit és díját. Az állagmegőrzési költségek a vagyonrendezési eljárás költségei lesznek, kielégítési elsőbbséget élveznek.

A Ctv. 123 § (1) vagyonrendezési eljárás befejeződik, ilyenkor a vagyonrendezési eljárás

lefolytatását követő 30 napon belül a vagyon felosztási javaslatot el kell készíteni és be kell nyújtani a bíróságnak.

A vagyonfelosztási javaslatban a vagyonrendező költségét és munkadíját érvényesítheti a követelések járulékait nem lehet figyelembe venni.

A vagyonrendezőt az eljárás lefolytatásával kapcsolatos költsége és 100. 000 Ft és ÁFA munkadíja illeti meg.

Ezt a felosztásra rendelkezésre álló összegből kell levonni.

A bíróság a záróanyagot a Ctv. 123. § (2) bekezdése alapján 8 napos határidővel kiadja észrevételre az érintetteknek.

Végzéssel határoz a követelések kielégítéséről, illetve a hitelezőnek nem minősülő kérelmezők közti vagyonfelosztásról, meghozza a Ctv. 122. § (1) (6) bekezdése szerinti határozatot, kötelezi a vagyonrendezőt a még szükséges intézkedés megtételére. A vagyonrendező által felszámított költségek összegét indokolt esetben módosíthatja.

Értékesítés mellőzése esetén a bíróság a vagyontárgyat a jogosult tulajdonába vagy a kérelmezők közös tulajdonába adja. Itt is határoz a vagyonrendező költségéről és díjának összegéről.

A tulajdonjog bejegyzése és a vagyontárgy átadása csak akkor lehetséges, ha a vagyonrendező bíróság által megállapított költségeit, díját megfizették.

Az állam viseli a hivatalbóli vagyonrendezés elrendelését a vagyonrendező díját és költségeit.

Álláspontom szerint ekkor az **ellátmányból** finanszírozandó a vagyonrendező díjazása.

A Ctv. 123. § (6) bekezdése szabályozza a záró közzétételt a Céglőnyben az eljárás befejezésekor.

III. Szabályozási problémák a vagyonrendezési eljárásban

1. A vagyontárgy tényleges fellelhetőségének kérdése

Az egyik vagyonrendezési ügyben a cég volt tagja kezdeményezte az ismeretlenné vált székhelyű cég törlését követően a vagyonrendezési eljárás lefolytatását a banknál nyitott bankszámlák tekintetében 2.919.324,- forint, illetve 6.351,46 Euró pénzeszközökre. Az elsőfokú bíróság felhívására a számlavezető bank olyan bankszámla kivonatokat küldött meg a bíróságnak, amelyek tanúsága szerint mindkét bankszámla egyenlege 0 forint volt.

Ennek ellenére fenntartotta a vagyonrendezési kérelmét a kérelmező; előadta, hogy az euró bankszámlán 2014. szeptember 1-jén 4.070,02 euró állt rendelkezésre, amelyet a cég törlése miatt gyűjtőszámlára vezette át a bank és a bankszámlaszámot megszüntette; a forintszámla tekintetében arra mutatott rá, hogy az euró tranzakció időpontjára, 2014. szeptember 1-jére a bank nem adott ki bankszámla kivonatot, kérte ezért a bíróság intézkedését a pénzintézet megkeresésével.

Az elsőfokú bíróság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mivel a kérelmező nem igazolta az általa megjelölt vagyontárgyak - az Euró és forint pénzeszközök - létét és tényleges fellelhetőségét, ezért nem volt helye vagyonrendezési eljárás lefolytatásának. A vagyontárgy felkutatása meghaladja a nemperes eljárás törvényben meghatározott kereteit. Ezt az elsőfokú határozatot a másodfokú bíróság indokainál fogva helyben hagyta.

A vagyonrendezési eljárásnak nem lehet feladata a kérelmező által valószínűsíthető vagyontárgyak felkutatása. (Fővárosi Ítéltábla 15.Vpkf.44.070/2017/3. számú határozata)

IV. A Cégtörvényt módosító Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény megalkotásának körülményei, a módosítás lényeges szabályainak összefoglalása

2009. év folyamán több koncepció látott napvilágot, mely a cégeljárás újra szabályozását célozta.

Az Igazságügyi Minisztérium már 2019. áprilisában előterjesztette az egyes gazdasági jogi tárgyú törvényekről szóló javaslatát. A javaslat a cégnyilvántartás átfogó átalakítását célozta. Hangsúlyozta az előterjesztés, hogy a cégnyilvántartás és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások színvonala jelentősen tudja befolyásolni a nemzetgazdaság működésének hatékonyságát és hazánk nemzetközi megítélését. A szabályozás változása képes a több évtizedes hagyományokra épülve átformálni a cégnyilvántartást és a hozzá kapcsolódó bírósági eljárást. Kiemelt célként fogalmazta meg, hogy a Ctv. kis terjedelmű módosításával az elmúlt időszak felmerült kérdéseit rendezte.

Nagy jelentőséget tulajdonított a jogutód nélkül megszűnt cégek javára bejegyzett jogok (kivéve tulajdonjog), illetve feljegyzett tények sorsának gyors és hatékony rendezésének, továbbá a végelszámolással megszűnt cégeket illető, a cég törlése után előkerült vagyon felosztására vonatkozó speciális eljárás bevezetésének. Hangsúlyozta, hogy szükségessé vált a módosítás, mivel az elmúlt években felerősödtek a deregulációs és adminisztrációs kötelezettségek csökkentésére vonatkozó törekvések.

A Ctv. hatályba lépése óta számos alkalommal került sor módosításra, a normaszöveg mára több kérdésben is nehezen áttekinthetővé vált. Figyelemmel arra, hogy a Ctv. sok helyen még a papír alapú ügyintézés szemléletét tükrözi.

A javaslat a vagyonrendezési eljárás dinamikáján és alapvetésein nem változtat, figyelemmel arra, hogy ezen eljárás szabályait érintő jelentősebb módosítási igény a javaslat szerint a vagyonrendezési eljárás 2004-es bevezetése óta nem merült fel. A javaslat több helyütt pontosítja a szabályokat és egyszerű megfogalmazásra törekszik. Önálló típusként illeszti be a megszűnt cégeket megillető, közhiteles nyilvántartásban feltüntetett jogok törlésének eljárását, amelyet jelenleg a Ctv. átmeneti rendelkezései között szabályozott. Új vagyonrendezési eljárásként szabályozza azt az esetet, amikor a végelszámolás után megszűnt cégnek olyan vagyona kerül elő, amelyről a végelszámoláskor nem rendelkeztek. A javaslat hangsúlyozta, hogy a cégjegyzék az egyik legfontosabb állami nyilvántartás. Kiemelt cél, hogy abban ténylegesen és jogszerűen működő cégek szerepeljenek, adataik naprakészek és pontosak legyenek. A javaslat az elmúlt évek jelentős kódex alkotási technikájához hasonlóan törekszik az általános megfogalmazásra és a részletszabályok kidolgozását a végrehajtási rendeletre hagyja. Részletesebb eljárási szabályokat csak ott tart fenn,

ahol azt az eljárás sajátosságai indokolják, ahol a végrehajtási szintű szabály a bíróság jogkörének elvonását jelentené.

Az előterjesztésben szereplő törvénymódosítás nem hozott létre új közfeladatot. Az igénybevett eszköz jogalkotás útján valósul meg. Egyéb intézkedésként az informatikai fejlesztés és végrehajtási rendeletek megalkotását tartotta szükségesnek. Az előterjesztés vonatkozásában széleskörű társadalmi egyeztetést folytattak le. Az előterjesztésnek költségvetési hatása nincs, adminisztratív terhek nem keletkeztek. Az előterjesztésnek egészségügyi, környezeti, társadalmi hatása nincs.¹⁹

A vagyonrendezési eljárás szabályait érintő módosítás nem az egyes gazdasági tárgyú törvények módosításakor fogadta el az Országgyűlés, hanem Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló törvényjavaslat keretében.

T/6361 Irományszám alatt 2019. június 4-én dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes nyújtotta be, előadója Varga Mihály pénzügyminiszter volt. A törvény sarkalatosnak minősült, ezért elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának igen szavazata volt szükséges. Ez a törvény ötvenkilenc törvényt módosított, köztük a Ctv.-t is. A 48. § rendelkezései szerint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény IX. Fejezete a következő 6. és 7. Címmel egészült ki:

„6. Cím”

Nyilvántartásba bejegyzett jog és tény törlése iránti vagyonrendezési eljárás

124/B. §

Az (1) bekezdés rendelkezései szerint „ha a jogutód nélkül törölt cég közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartásban valamely vagyontárgyra vonatkozó jog (ide nem értve a tulajdonjogot) jogosultjaként van bejegyezve, vagy valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, a vagyontárgy tulajdonosának kérelmére a bíróság e § szerinti különleges vagyonrendezési eljárást folytat le.”

A (2) bekezdés előírja, hogy a vagyontárgy tulajdonosa által benyújtott kérelemnek tartalmaznia

¹⁹ 2019. május 8-án megküldött előterjesztés az egyes gazdasági tárgyú törvények módosításáról.

kell a törölt cég azonosításához szükséges adatokat, valamint csatolni kell a vagyontárgy tulajdonjogát igazoló okiratokat, továbbá azokat az egyéb okiratokat és határozatokat, amelyek a jog vagy tény bejegyzésével összefüggésben a kérelmező rendelkezésére állnak.

A (3) bekezdés kimondja, hogy „ha a kérelemben foglaltak megfelelnek a (2) bekezdésben foglaltaknak, a bíróság elrendeli az e § szerinti vagyonrendezési eljárás lefolytatását. Az e § szerinti eljárásban vagyonrendező kijelölésére nem kerül sor.”

A (4) bekezdés rögzíti, hogy „a bíróság a vagyonrendezési eljárás keretében megvizsgálja, hogy a jogutód nélküli megszűnéssel összefüggő cégiratokban (ideértve különösen a vagyonfelosztási okiratokat) volt-e rendelkezés a jog vagy tény más javára történő átengedéséről.”

Az (5) bekezdés alapján, ha jogutód nélküli megszűnéssel összefüggő cégirat (ideértve különösen a vagyonfelosztási okiratokat) nincs bírósági irattárban és az más, a jogutód nélküli eljárásban részt vevő személytől, vagy a levéltártól nem szerezhető be, továbbá nem áll rendelkezésre más olyan okirat, amellyel hitelt érdemlő módon bizonyítható lenne annak ténye, hogy a kérelemmel érintett jog vagy tény másat illet meg, a bíróság a Céglözlönyben a törölt cég adatait, valamint a jog vagy tény megjelölését is tartalmazó végzést tesz közzé. A végzés felhívást tartalmaz arra, hogy akit a jog megillet, vagy akinek a tény feltüntetése az érdekében áll, ezt a közzétételtől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül - az azt megalapozó okiratok csatolásával - jelentheti be a bíróságnál.

A (6) bekezdés előírása értelmében, ha az (5) bekezdés szerinti határidőn belül bejelentés nem érkezett, vagy az abban foglaltak nem nyertek bizonyítást, a bíróság végzésben megállapítja, hogy a jog másat nem illet meg, illetve a tény más javára, vagy érdekében történő feljegyzéséhez érdek nem fűződik.

A (7) bekezdés kimondja, hogy ha az eljárás alapján az állapítható meg, hogy a kérelemben megjelölt jog vagy tény más javára történő átengedésére került sor, a bíróság a kérelmet elutasítja. A végzés ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

A (8) bekezdés kifejti, hogy a közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartásban valamely vagyontárgyra vonatkozóan a törölt cég javára bejegyzett jog (ide nem értve a tulajdonjogot) vagy javára, illetve érdekében feljegyzett tény törlésére - az adott nyilvántartásra vonatkozó szabályoktól eltérően minden esetben az adott nyilvántartásra vonatkozó jogszabály által megkövetelt törlési engedélyre nincs szükség.”

7. Cím

Végelszámolás lefolytatását követően törölt cég vagyona vonatkozó kérelemre induló vagyonrendezési eljárást vezet be

124/C. §

Az (1) bekezdés előírja, hogyha „a végelszámolás lefolytatását és a cég törlését követően olyan vagyontárgy - ideértve a törölt cég pénzforgalmi számláján nyilvántartott egyenleget - kerül elő, amelynek a törölt cég a tulajdonosa, azonban arról a végelszámolási vagyonfelosztási javaslatban nem rendelkeztek, a törölt cég tagjának kérelmére e § szerinti vagyonrendezési eljárás lefolytatásának van helye.

A (2) bekezdés hangsúlyozza, hogy a kérelemnek tartalmaznia kell a törölt cég azonosításához szükséges adatokat, valamint csatolni kell a vagyontárgy tulajdonjogát igazoló okiratokat, a végelszámolás során elfogadott vagyonfelosztási javaslatot, továbbá csatolni kell a törölt cég volt tagjai - a volt tag halála esetén örököse, jogi személy tag vonatkozásában bekövetkezett jogutódlás esetén a jogutód - által legalább teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt, e § szerinti eljárásban felmerült vagyontárgyra vonatkozó vagyonfelosztási javaslatot.

A (3) bekezdés kimondja, hogy az e § szerinti eljárásban vagyonrendező kijelölésére és vagyontárgy értékesítésére nem kerül sor.

A (4) bekezdés hangsúlyozza, hogy ha a kérelem és kérelemhez csatolt iratok megfelelnek a jogszabályi előírásoknak, a bíróság a vagyonfelosztási javaslatot végzésével jóváhagyja.”

A javaslat az Indokolások Tárában közzétett részletes indokolása azt tartalmazza, hogy a Ctv.-t kiegészíti a nyilvántartásba bejegyzett jog és tény törlése iránti vagyonrendezési eljárással, amelynek megfelelő megoldás már ismert a Ctv. rendszerében. E rendelkezéseknek a 2012. márciusa után lezárt végelszámolásokra tekintettel is helye van, továbbá, a rendelkezéseket általában a jogutód nélkül törölt céget megillető, közhiteles nyilvántartásban bejegyzett jogokra - a tulajdonjogot ide nem értve - és tényekre alkalmazhatónak tartotta.

E vagyonrendezési eljárás egyrészt azon tulajdonjogon kívüli jogosultságok sorsát hivatott rendezni, melyeket a jogutód nélküli megszűnési eljárásban elmulasztottak a nyilvántartásból törölni. Ez a szabályozás a tulajdonjog védelmét is szolgálta azáltal, hogy a vagyontárgy tulajdonosa a

tulajdonjogát a valós viszonyoknak megfelelően, külső behatásoktól mentesen gyakorolhassa.

A megszűnt cég elveszítette jogképességét és perképességét.

A közhiteles nyilvántartásban szereplő vagyontárgy vonatkozásában a törölt cég tekintetében bejegyzett jog, vagy javára, illetve érdekében feljegyzett tény törlése a nyilvántartás „tisztasága” szempontjából kiemelt jelentőségű, illetve a tulajdonosának alapvető érdeke, hogy a nyilvántartás a valós viszonyokat tartalmazza és tulajdonjogát más személy behatásától mentesen gyakorolja.

Az eljárás iránti kérelmet tehát a vagyontárgy tulajdonosa nyújthatja be, akinek azonosítania kell a törölt céget, okiratokkal kell igazolnia, hogy a vagyontárgy tekintetében tulajdonjoggal rendelkezik, továbbá azt, hogy a törölt cég javára milyen jog vagy tény került a nyilvántartásba bejegyzésre. Ha a kérelem ezen feltételeknek megfelel, a bíróság elrendeli e különleges vagyonrendezési eljárás lefolytatását. A bíróság lefolytatja a bizonyítást, különösen vizsgálni kell, sor került-e a törölt cég tekintetében bejegyzett jog vagy tény átengedésére.

A bíróság megvizsgálja a cég jogutód nélküli törlésével kapcsolatban keletkezett iratokat, ha nem állnak rendelkezésére, beszerzi azokat (levéltártól, harmadik személytől).

Ha megállapítja, hogy átengedték a jogot a kérelmet elutasítja. Ha megállapítást nyer, hogy nem engedték át, vagy az nem bizonyított, akkor a „szerzett jog” védelmének érdekében felhívást tesz közzé a Céggközlönyben. 30 napos határidőt állapít meg az igénybejelentésre a jogalkotó. Ha a 30 napon belül nem érkezik bejelentés, vagy nem bizonyított hitelt érdemlően a jog vagy tény átengedése, a bíróság határozatot hoz, amelyben megállapítja, hogy a bejegyzett jog mást nem illet meg, illetve a tény feljegyzéséhez más személynek érdeke nem fűződik. A bíróság végzése alapozza meg a nyilvántartásból való törlést.

A javaslat új különleges vagyonrendezési eljárást teremt, a végelszámolás lefolytatását követően a törölt cég vagyonára vonatkozó kérelemre induló vagyonrendezési eljárást, amelynek célja, hogy a cég volt tagjainak érdekében korrigálja a végelszámolási eljárás során készült vagyonfelosztási javaslat hiányosságát, illetve azt a helyzetet, ha a végelszámolónak a végelszámolás alatt sem volt

tudomása egy adott vagyontárgyról, így azt a vagyonfelosztási javaslat nem is tartalmazhatta.

Az eljárás tárgyát nem csak a tárgyasult vagyontárgyak, hanem a bankszámlán nyilvántartott pénzeszköz is képezheti.

Az indokolás rögzíti, hogy a Ctv. nem határozza meg a vagyontárgy fogalmát. A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.) 8:1. § (1) bekezdés 5. pontja szerint a vagyontárgy dolog, jog vagy követelés lehet. A vagyontárgy fogalma elvileg a pénzt is lefedi, azonban az elméletileg nem vezethető le a Ptk. más rendelkezéseiből. Elképzelhetőnek tartja, hogy pénz a vagyontárgyak körén kívül eső kategória. A különleges eljárás a már törölt cég bankszámláján nyilvántartott összeg tekintetében is megindítható.

A jogutód nélkül megszűnt és törölt cég, amint azt az indokolás hangsúlyozza, nem rendelkezik jogalanyiséggel, ugyanakkor a volt tagoknak, részvényeseknek érdekükben áll, részesüljenek a törölt cég újonnan előkerült vagyonából.

A kérelemben igazolni kell a törölt cég azonosító adatait, az érintett vagyontárgy tekintetében fennálló tulajdonjogi jogosultságot és be kell mutatni a végelszámolás során elfogadott vagyonfelosztási javaslatot. A volt tagoknak (részvényeseknek) a kérelemhez csatolniuk kell legalább teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt megállapodásukat a vagyontárgy felosztásáról. A javaslat indokolása kitér arra, hogy a volt tagoknak a kérelem benyújtása előtt egyeztetniük kell a részesedésük tekintetében.

A részletszabályokat nem rendezi a javaslat, a volt tagok (részvényesek) szabadon rendelkezhetnek a vagyontárgy felosztásáról: akár egykori vagyoni hozzájárulásuk arányában, vagy a cég legutolsó létesítő okiratában foglaltak szerint állapodhatnak meg a vagyontárgy felosztásáról. A javaslat kiemeli, hogy a vagyontárgy nem értékesíthető, azt a volt tagoknak (részvényeseknek) természetben kell kiadni.²⁰

Az Országgyűlés nyári ülészakának első ülésnapján 2019. június 17-én zajlott le a törvény általános

²⁰ T.6361. Irományszámú irat 79-81. o. 2020. március 30.

vitája. Banai Péter Benő pénzügyminisztériumi államtitkár volt a napirend előadója. Hivatkozott arra, hogy ezen törvényjavaslat számos rendelkezése Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslattal szerves, vagy közvetett egységet alkot, ezért egyes módosítások és a szabályozási pontosítások a jövő évi költségvetés felelős és hatékony végrehajtásának keretét kívánják érdemben erősíteni. A vitában felszólalt Varjú László, a DK képviselőcsoportja részéről, aki rámutatott arra, hogy a cégnyilvántartásra vonatkozó rendelkezéseknek, mint ahogy mondta ebben a törvényben a 44. §-tól a költségvetéssel való kapcsolata nehezen mutatható ki. Kritikaként fogalmazta ezt meg.²¹

Felszólalt még dr. Varga-Damm Andrea jobbkios képviselő a törvény vitájában, kiemelte, hogy ez a jogszabály ebben a formájában sérti a jogalkotási törvény 2. § (4) bekezdését, a 3. §-t és a 13. §-t. Mikről szólnak ezek?

Először is arról, hogy jogalkotási törvény preambuluma, hogy a jogállamiság követelménye alapján a szabályozási célokat hatékonyan szolgálnia kell, aztán olyanról szól, hogy meg kell felelnie a jogalkotás szakmai követelményének és egyébként azt is kimondja, hogy azonos, vagy hasonló módon lehetőleg ugyanabban a jogszabályban (kell) szabályozni, végül pedig a 16. § azt mondja, hogy a jogszabály előkészítésének feladata a jogszabály szakmai tartalmának vizsgálata, előzetes hatásvizsgálat.

Aztán a Jat. 17. § (1) bekezdése, ahol arról van szó, hogy az előzetes hatásvizsgálatot követően a kormány elé kell terjeszteni annak, aki jelesül a Pénzügyminisztérium, előkészítette a jogszabályt arra vonatkozóan, hogy ezek az új szabályok milyen társadalmi, szociális hatásokat tudnak kiváltani. Az előterjesztő erről nem számolt be, így feltételezte, hogy nagy valószínűséggel semmi ilyen nem történt. Kétségbe vonta, hogy a Pénzügyminisztériumnak módja lett volna ilyen hatásvizsgálatot elvégezni és erről beszámolni a kormánynak. 12 olyan jogszabályhelyet talált, amelynek köze lett volna a 2020-as költségvetéshez.²²

Az Országgyűlés Igazságügyi Bizottságában a törvényjavaslattal kapcsolatban két írásos észrevétel érkezett (dr. Handó Tünde, az Országos Bírósági Hivatal elnöke, valamint dr. Péterfalvi

²¹ T.6361. számú javaslat általános vita 21. o. Jegtár

²² T.6361. számú javaslat általános vita 45-46. o. Jegtár

Attila, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke részéről.)

A Bizottság úgy foglalt állást, hogy a javaslat megfelel a házszabályi rendelkezéseknek. Lezárták a javaslat részletes vitáját.

A Költségvetési Bizottság elé négy képviselői módosító indítvány érkezett.

Az ülésen elhangzott, hogy a törvényjavaslat közigazgatási egyeztetésére sor került, az Igazságügyi Minisztérium jogalkotási szempontból véleményezte a benyújtott javaslatot.

A törvényjavaslat az Országgyűlés Népjóléti Bizottsága és Törvényalkotási Bizottsága is megtárgyalta.

Az összegző vitában dr. Banai Péter Benő pénzügyminisztériumi államtitkár kiemelte, hogy a javaslat az Országgyűlés részére való benyújtását követően tartalmában lényegi, érdemi változás nem történt, a módosítások nagyrészt olyan jogtechnikai változásokat fogalmazzak meg, amelyek a jogalkotást segítik elő.²³

Az Országgyűlés 2019. július 2-án a rendkívüli ülésén fogadta el a törvényjavaslatot az egységes javaslat minősített többséget igénylő rendelkezéseit 131 igen, 36 nem és 19 tartózkodó szavazattal, míg az egységes javaslat egyszerű többséget igénylő rendelkezéseit ugyanilyen szavazati arányban fogadta el.²⁴

A Magyar Közlöny 128. számában hirdették ki Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXV. törvényt. A módosított rendelkezések 2019. október 1-jén léptek hatályba.

²³ T.6361. számú törvényjavaslat 3. oldal Jogtár

²⁴ Országgyűlési jegyzőkönyv 10.926. oldal

V. A Cégtörvény-módosítás utóélete. a hatályba lépését követő folyamatok

A 2019. évi LXVI. törvényről folytatott országgyűlési vitában elhangzott érvként, hogy a szabályozás a költségvetési törvény elfogadásával egyidejűleg ún. „salátatörvényben” történt. Az adott törvénymódosítással nincs közvetlen összefüggése a költségvetési törvénnyel.

A „salátatörvények” alkotmányos helyzetét az Alkotmánybíróság 76/B/2005. számú határozatában vizsgálta.

Salátatörvénynek nevezik az olyan javaslatot, amelynek elfogadásával több más, egymástól független jogszabály is módosul.

A költségvetési törvény előkészítésének, tárgyalásának és elfogadásának alkotmányos rendje sajátos, más, mint a többi törvényé. A költségvetési törvény szabályain kívül abban további rendelkezések nem szerepelhetnek. Az Alkotmánybíróság ezért megsemmisítette a Kötv.-nek azokat a rendelkezéseit, amelyek más törvényeket módosítottak. A határozat indokolása kimondja, hogy a megsemmisítés nem érinti a költségvetési törvénnyel módosított törvényeket. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy formálissá válhat a törvényalkotás, ha a Kötv. előkészítése és a benne foglalt más törvények rendje összemosódik. Gyakorlattá vált a törvényszerkesztési eljárás, hogy a költségvetésről szóló törvénnyel egyre nagyobb számban módosítottak a költségvetéssel csak áttételesen kapcsolatba hozható törvényeket.²⁵

Ez jelen módosítás esetében is nehézséget okozott, mivel több kiérlelt módosító indítványt fűzhettek volna a Cégtörvényhez, ha a külön törvényben szabályozzák.

A 2019. október 1-jétől hatályos rendelkezések a következőkben térnek el a szeptember 30-ig hatályos cégtörvényi szabályoktól.

A Ctv. 124/B. § (1) bekezdése alapján a tény és jog törlésére irányuló vagyonrendezési eljárásban a jogutód nélkül törölt cég közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartásban valamely vagyontárgyra vonatkozó jog (ide nem értve a tulajdonjogot) jogosultjaként van

²⁵ Török Éva: A „salátatörvények” alkotmányos helyzete az Alkotmánybíróság határozata tényében Debreceni Jogi Műhely 2015. évi 1-2. 2015.08.23.

bejegyezve, vagy valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, - ha a 130. § (2) bekezdése szerinti feltételek nem állnak fenn - a vagyontárgy tulajdonosának kérelmére a bíróság e § szerinti különleges vagyonrendezési eljárást folytat le.

Nem világos, hogy mi a különbség az új szabály és változatlanul hatályban maradó Ctv. 130. § között.

A Ctv. 130. § és 124/B. § azonos abban a vonatkozásban, hogy nem tulajdoni kérdéseket akar tisztázni, hanem a jogutód nélkül megszűnt cégek javára, már tulajdonában álló vagyontárgyakra, közhiteles nyilvántartás bejegyzett jogok és tények tekintetében kíván „rendet teremteni”, mivel a megszűnt jogalanyisággal már nem rendelkező törölt cég erre már nem képes.

Az eljárás a bejegyzett joggal, ténnyel érintett ingatlan tulajdonosának kérelmére indulhat.

A bíróság az ügydöntő határozata előtt hivatalból tisztázza a kérelem alaposságát. Alapvető jogkérdésről van szó, ezért szakértő, vagyonrendező igénybevételére nincs szükség.

Az új eljárás látszólag nem tesz különbséget, hogy a jogutód nélküli megszűnés milyen módon történt. (cég felszámolása, végelszámolás, kényszertörlés)

Ha a megszűnése 2012. március 1-je előtt következett be végelszámolással a Ctv. 130. § (2) bekezdését kell alkalmazni, felszámolással való megszűnés esetén a Cstv. 83/A. § (2) bekezdését. A jogi szabályozás hiányossága, hogy nem utal a Ctv. 124/B. § (1) bekezdésére, a Cstv. 83/A. § (2) bekezdésére, amint teszi azt a Ctv. 130. § (2) bekezdése, holott a Cstv. ezen rendelkezése hatályban volt.

Abban az esetben, ha a jogutód nélküli megszűnés 2012. március 1-je után következett be és annak módja végelszámolás volt, irányadó a Ctv. 124/B. §, míg felszámolás esetén a Cstv. 83/C. §-a.

Kényszertörlési eljárás során nincs időbeli megkötés.

Amennyiben az eljárást nem a cégbíróság, hanem rendes bíróság folytatja le, felszámolás esetén a felszámolási ügyben eljáró bíróság ez utóbbi a Cstv. szabályai szerint zajlik.

A Ctv. 124/C. §-a szerinti eljárás változása, hogy a végelszámolási eljárás követően törölt cégek tulajdonában maradt vagyontárgyak, valamint pénzforgalmi számlák nyilvántartott egyenleg sorsát rendezi.

Nehezen állapítható meg, hogy mi indokolta a Ctv. 124. §-ára tekintettel a 124/C. § megfogalmazását. Mind a két esetben a végelszámolás után fennmaradt vagyonról van szó. A Ctv. 124/C. § (1) bekezdése pénzforgalmi számlán lévő pénzösszegre is kiterjeszti a vagyonrendezési eljárás hatályát, átemelve a kialakult bírói gyakorlatot.

A 124. § visszautal a 120-123. §okra, e szabályokat kell összevetni a 124/C. §-al, figyelemmel az eljárás kezdeményezésére jogosult, a 119. § (4) bekezdésében írt személyi körrel.

A különbség a következő:

Az eljárást kizárólag a törölt cég volt tagja (örököse, jogutódja) kezdeményezheti.

A fellelt vagyontárgyra vonatkozó vagyonfelosztási javaslat a kérelmező tagnak kell elkészíteni és a kérelemmel együtt benyújtani.

Vagyonrendező nem vesz részt az eljárásban.

A fellelt vagyontárgyat nem értékesítik.

A bíróság a vagyont a tag által elkészített vagyonfelosztási javaslatnak megfelelően adja át a kérelmezőknek, azt jóváhagyja.

Ez egy egyszerűsített „költségekímélő” vagyonrendezési eljárás, a kérelmezők személye és az általuk kötött vagyonfelosztási megállapodásra tekintettel.

A Ctv. 124. §-ának mint általános szabályoknak az alkalmazását, amennyiben annak szükségessége felmerül.²⁶

A törvénymódosítás jelentős jogalkalmazási problémákat vetett fel.

²⁶ Bodor Mária Im. 9-10. o.

Elsődlegesen vita alakult ki abban a kérdésben, hogy a Ctv. 130. §-a szerinti tény törlése iránti eljárást, illetve a végelszámolási eljárást lefolytató cégbírói csoport bírói, vagy a törvényszékek vagyonrendezési ügyeit intéző felszámolási ügyekben eljáró csoport bírói intézzék ezeket az ügyeket.

A cégbírók már azt vitatták, már kérelmezték, hogy vagyonrendezési lajstromkönyvet hozzanak létre számukra. A Ctv. 124/C. §-a szerinti vagyonrendezési ügyeket külön ügyszakként vagy a cégügyekben intézzék a cégbírók.

Míg az Országos Bírói Hivatal illetékes főosztálya úgy foglalt állást, hogy az elfogadott törvénymódosítás nem rendelkezik a vagyonrendezés tekintetében bírósági hatáskör átrendeződésről, a hatályos Ctv.-ben a vagyonrendezést továbbra is a (a cég utolsó bejegyzett székhelye szerinti) „bíróság”, a felszámolási ügyeket intéző törvényszéki bírók végzik.

A 2012. március 1. előtt lezárt végelszámolások után indult tény és jog törlése iránti eljárásban továbbra is a cégbíróság jár el.

Az azt követő időszakra vonatkozó ügyekben pedig a vagyonrendezési rezsimek szerinti illetékes törvénynek. Az új Cégtörvény előkészítése során felelevenedni látszik a régi hatáskör megosztás, hogy a cégügyekből keletkező vagyonrendezési ügyeket a cégbíróság, míg a felszámolási ügyekből keletkező vagyonrendezési ügyeket a cégbíróság intézze, azonban ez jelen törvénymódosítással nincs összhangban.

A Ctv. 124/B. § és 124/C. § szerinti törvényszöveg megfogalmazásából nem vonható le ez a következtetés, csupán a törvény indokolása utal erre a hatáskör megosztásra. „A módosítás továbbá a Ctv.-n belüli összhang megteremtését is szolgálja. A vagyonrendezési eljárás lefolytatására a törvényszékek rendelkeznek hatáskörrel, azonban a Ctv. 130. §-a szerinti eljárásra, amelynek célja egyezik a Ctv. 124/B. § szerinti eljárással a cégbíróság jogosult. Ezen változtatni nem indokolt, így a 124/B. § (1) bekezdését kell pontosítani. Kiemelkedő, hogy a Csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 83/C. §-ára rendezett, azonos célú eljárás és a Ctv. 124/B. § szerinti eljárás különös és általános viszonyban van egymással, tehát ha felszámolási eljárás

lefolytatása előzi meg a cég törlését, a Cstv. szerint kell lefolytatni a vonatkozó eljárást.”

Mindezen eltérő megfogalmazás alkalmas a jogalkalmazó elbizonytalanítására.

A szabályozás előírásai több pontos sérülnek, így a Jat. 3. §-ába ütközik, mely szerint az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni.

A szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos [...].

A Jat 18. § (5) bekezdés is alkalmazandó a jogszabály értelmezésekor figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás jogszabályszöveggel ellentétes részét.

Feltehetően a törvénymódosítás előzetes hatásvizsgálata nem történt meg.

E jogszabálymódosítás kapcsán a bíróságoknak a Magyarország Alaptörvényének 28. cikkét kellett alkalmazni.

A bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabály szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabály céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Jelen módosítás értelmezésénél is azt tekintette kiinduló alapnak a bíróság.

VI. A szabályozás utólagos értékelése

Kevés ilyen jellegű jogvitát kezdeményeztek a törvénymódosítás megalkotása óta. A néhány ügy tapasztalata azt mutatja, hogy a jogalkotónak, akit az egyszerűsítés, gyorsítás szándéka vezetett, sikerült egy nehezen alkalmazható, a vagyonrendezési eljárás korábbi szabályrendszerétől idegen jogintézményeket bevezetnie.

Figyelemmel arra, hogy a jog és tény törlése iránti eljárást a korábbi szabályozás élesen elkülönítette a vagyonrendezési eljárástól. Az általános vagyonrendezési szabályozás pedig szem előtt tartotta, hogy a vagyonrendezés nem lehet „póthagyatéki” eljárás típus.

Amint arra a szakirodalomban Gál Judit Pálinkásné Mika Ágnes: Társasági jogi perek című művében rámutatott, „a jelenlegi szabályozás a vagyonrendezési eljárás szabályainál nem veszi figyelembe az igénybejelentők jogcímeit. Ennek körében nincs rangsorolás, a vagyonrendezési eljárás nem póthagyatéki eljárás, nem pótolja a megszüntetési eljárás miatt elmaradt végelszámolást, vagy felszámolást és nem kívánja valamiféle „póthagyatéki” eljárás szellemében folytatni az egyszer már más bíróságon lezárt végelszámolást, felszámolást.”²⁷

Hiszen az összeg felosztása volt tagok között törléskor ugyan részesedésük arányában történik. Azok a tagok, akik igényt nem jelentenek be, figyelmen kívül maradnak. Ebből következik, hogy a jogalkotó célja ezzel az, hogy a valóban fellelhető, törölt cég maradványvagyonát képező vagyontárgyakhoz olyan valódi (akár nem teljes mértékben jogos) tulajdonost állít, aki ezután - mint létező jogalanyisággal rendelkező személy a többi igényjogosult által már beperelhető lesz. (Az ilyen perekben azonban a vagyonrendezési eljárással felmerült költségeinek arányos részét beszámíthatja ellenfele követelésébe.)²⁸

A módosítás ellentmond annak a megfontolásnak is, hogy a cégeljárásához és a végelszámolási eljárás lefolytatásához értő szakemberek (cégbírók) intézzék a Ctv. 124. §-a szerinti eljárást.

²⁷ Gál Judit, Pálinkásné Mika Ágnes: Társasági jogi perek HVG-ORAC Kiadó 2007. 467.

²⁸ Gál Judit, Pálinkásné Mika Ágnes i.m. 467.

VII. Összegzés, befejezés

A Ctv. 2019. október 1-jén hatályba lépett módosítása várhatóan nem teljesíti a hozzáfűzött jogalkotói elképzeléseket. Ugyanakkor nem tett lépést a jogalkotó abba az irányba, hogy a vagyonrendezési eljárás valós problémáit megoldja.

Indokolt lenne a vagyonrendezési eljárás szabályait akként módosítani, hogy miután olyan gazdálkodó szervezet vonatkozásában, amely ellen felszámolási eljárás indítható, a Cstv. 3. § (1) bekezdés a) pontja alapján vagyonrendezési eljárás is lefolytatható legyen.

Ne a Ctv. hanem az adott ágazati törvény, vagy a Cstv. tartalmazzon rendelkezést annak részlegszabályairól.

A vagyonrendezési eljárás Ctv.-ben foglalt szabályainak újraszabályozása is indokolt. Ez felveti a vagyonrendezési eljárás Ctv.-ben foglalt szabályainak újragondolását is.

Felhasznált jogesetek

- BH.2015.105. Debreceni Ítéltábla Vpkf.30.369/2005/2.
- Debreceni Ítéltábla Tpkf.III.30.176/2018/2.
- Kúria 997/2003. számú közigazgatási elvi határozata
- BDT.2019.9.
- BDT.2009.230.
- BH.2016.66.
- Kúria Gfv.VII.30.156/2018. jogesete
- BDT.2015.3385. Debreceni Ítéltábla Vpkf.III.30.122/2018/2. jogesete
- Kúria Gfv.X.30.346/2011/4.
- BH.2006.121.
- Szegedi Ítéltábla Vpkf.I.30.027/2008.
- Budapest Környéki Törvényszék 8.Vpk.19/2019.
- BDT.2009.2031.
- Budapest Környéki Törvényszék 6.Vpk.13-2013-000006/3.
- Fővárosi Ítéltábla 15.Vpkf.44.346/2016/3.
- Fővárosi Ítéltábla 11.Vpkf.43.324/2005/2.
- BDT.2012.2692.
- BDT.2016.3553.
- Fővárosi Ítéltábla 15.Vpkf.44.126/2010/3.
- Kúria Gfv.VII.30.272/2015/10.

IX. Felhasznált irodalom jegyzéke

- Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában [HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2001.]
- Sárközy Tamás: A társasági és cégtörvény kommentárja [HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2004.]
- Csóke Andrea: Nagykomentár a Csődtörvényhez, Wolters Kluver Kft. Budapest 2015. 30. o.
- Menyhárt Attila: Polgári jog Osiris Kiadó Budapest 2007. 171. o.
- Gárdos István: A vagyontárgy és a vagyon fogalma a Ptk.-ban Gazdaság és Jog 2018/11. szám 4-5. o.
- Kemenes István: A vagyonrendezési eljárás egyes kérdései 2005. október 27. Jegyzet
www.jogiforum.hu Szakácsné dr. Székács Viktória: A vagyonrendezési eljárások Szolnok 2014
7-8.o.
www.jogiforum.hu/publication/602. 2020. február 10.
- Zámbó Tamás: Nívós kérdés a vagyonrendezési eljárással kapcsolatban Céghírnök 2018/5. szám
- Gál Judit - Pálkásné Mika Ágnes: Társasági jogi perek HVG_ORAC Kiadó 2007. 467. o.
- Csóke Andrea: A vagyonrendezési eljárások I. Céghírnök 2004/1. 12-14. o.
- Csóke Andrea: A vagyonrendezési eljárások II. Céghírnök 2004/2. 9-11. o.
- Csóke Andrea: A vagyonrendezési eljárások III. Céghírnök 2004/3. 5-7. o. 10-13. o.
- Bodor Mária: A vagyonrendezési eljárás egyes kérdései I. Céghírnök 2006/1. 4-7. o.
- Bodor Mária: A vagyonrendezési eljárás egyes kérdéseiről II. Céghírnök 2006/2. 5-7. o.
- Bodor Mária: A vagyonrendezési eljárás egyes kérdéseiről III. Céghírnök 2006/3. 8. o.
- Kovács László: Néhány gondolat a vagyonrendezési eljárás új szabályozásáról Céghírnök 2007/3. 10-11. o.
- Bodor Mária Zsuzsanna: Vagyonrendezés Céghírnök 2019. 9. 9-12. o.
- Sárközy Szabolcs: Pro Publico Bono Magyar Közigazgatás: A német és az osztrák társasági jog átalakulása, különös tekintettel a Kft. szabályozására 2013/3. 12. o.
- Török Éva: A „salátatörvények” alkotmányos helyzete az Alkotmánybíróság határozata fényében Debreceni Jogi Műhely 2015/1-2. 2015. 08. 23.
- Mohai Máté: A vagyonrendezési eljárásról Céghírnök 2018/11. 14-23 o.